

NOTAT

Bornholms Regionskommune
Center for Natur, Miljø og Fritid
Natur og Miljø
nmf@brk.dk
www.brk.dk
CVR: 26 69 63 48

1. december 2023

J. nr. 22/27808 og J.nr. 22/27813 samt
Trafikstyrelsens J. nr. 2022-081381

Sammenfattende redegørelse: Udvidelse af Rønne Havn – Etape 3

Sammenfattende redegørelse til 'Miljørapport og miljøkonsekvensrapport –
Miljøvurdering – Udvidelse af Rønne Havn Etape 3'

1 Indledning

Denne sammenfattende redegørelse behandler det samlede plan- og projektmateriale. Den lever op til kravene til en sammenfattende redegørelse for en miljørapport til en plan, jf. miljøvurderingsloven¹ § 13. Den fremstiller samtidig resultaterne af den høring, der er foretaget i forhold til selve projektet indenfor både Bornholms Regionskommunes og Trafikstyrelsens myndighedsområde, jf. miljøvurderingslovens § § 25, stk. 1 og jf. §21 i Bekendtgørelse om vurdering af virkning på miljøet (VVM) af projekter vedrørende erhvervshavne og Københavns Havn samt om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter for så vidt angår anlæg og udvidelse af havne² - herefter 'VVM for havne'.

2 Baggrund

Bornholms Regionskommune offentliggjorde den 7. juli 2023 forslag til Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', forslag til Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' samt 'Udkast til: Tilladelse til Udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bornholms Regionskommune og Trafikstyrelsen offentliggjorde samtidig 'Miljørapport og Miljøkonsekvensrapport – Miljøvurdering – Udvidelse af Rønne Havn – Etape 3', herefter refereret som den samlede miljøkonsekvensrapport.

Kommuneplantillægget sikrer, at det nye landareal, der opnås ved opfyldning i havnebassinet, inddrages i Bornholms Kommuneplan og fastlægger en samlet ramme for planområdet; rammeområde 101.E.25.

Lokalplanen fastlægger den detaljerede planlægning for udvidelsen af Rønne Havn i Etape 3 og dækker hele planområdet. En del af planområdet er tidligere lokalplanlagt i Lokalplan nr. 00-32 'Område ved Tværmolen'. Ved vedtagelse af Lokalplan nr. 151 aflyses Lokalplan nr. 00-32.

Tilladelsen til udvidelsen af Rønne Havn, Etape 3 er en tilladelse til den del af projektet, der foregår på land. Tilladelsen dækker kun den del af projektet, som Bornholms Regionskommune er myndighed³ for.

Den samlede miljøkonsekvensrapport beskriver de påvirkninger på miljøet, som planerne og det konkrete projekt kan medføre. Det er det samlede projekt, der indgår i den samlede miljøkonsekvensrapport. Det vil sige både den del, som Bornholms Regionskommune er myndighed for, og den del, som Trafikstyrelsen er myndighed for.

Trafikstyrelsen udarbejder på baggrund af den samlede miljøkonsekvensrapport, den gennemførte høring og nærværende sammenfattende redegørelse en administrativ tilladelse efter § 2 i havneloven⁴ for den del af projektet, som Trafikstyrelsen er myndighed for.

---

¹ LBK nr. 4 af 03/01/2023: Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM). Se i øvrigt samlet oversigt over relevante paragraffer i miljøvurderingsloven under afsnittet Lovgrundlag.

² BEK nr. 517 af 24/03/2021: Bekendtgørelse om vurdering af virkning på miljøet (VVM) af projekter vedrørende erhvervshavne og Københavns Havn samt om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter for så vidt angår anlæg og udvidelse af havne

³ Bornholms Regionskommune er myndighed for både kommuneplantillæg, lokalplan og landsiden af projektet. Det vil sige de anlægsaktiviteter, der foregår på land, for eksempel nedrivning af eksisterende bygninger og forberedende arbejde på land i forbindelse med udvidelsen. Det gælder også den anlægstrafik på land som arbejdet medfører og alle aktiviteter på land under driften, herunder driften af de nye områder, som vil blive etableret med projektet.

Trafikstyrelsen er myndighed for vandsiden af projektet. Det vil sige den del, der foregår indenfor havnens moler i form af etablering af nye kajvægge og opfyldning af havnebassinet.

⁴ LBK nr. 457 af 23/05/2012: Bekendtgørelse af lov om havne

2.1 Høring

Det offentliggjorte materiale har været i høring i 10 uger fra den 7. juli 2023 til den 18. september 2023.

Bornholms Regionskommune har modtaget høringssvar fra 20 forskellige parter. Høringssvarene er både fra privatpersoner, borgerforening, virksomheder og berørte myndigheder. Bornholms Regionskommune har inddraget høringssvarene og det har givet anledning til ændringer i vilkår i tilladelsen til projektet samt supplerende forklaringer til den samlede miljøkonsekvensrapport. Høringssvarene har derudover givet anledning til rettelse i redegørelserne i kommuneplantillæg og lokalplan vedrørende Natura 2000, men de har ikke givet anledning til ændringer i rammer og bestemmelser i plangrundlaget.

Høringssvarene og de ændringer det har givet anledning til behandles uddybende i de efterfølgende afsnit.

2.2 Krav til en sammenfattende redegørelse

Ifølge miljøvurderingslovens § 13, stk. 2 skal der i forbindelse med endeligt vedtagne planer udarbejdes en sammenfattende redegørelse, som beskriver:

- Hvordan miljøhensyn er integreret i planen
- Hvordan miljørapporten og de udtalelser, der er indkommet i offentlighedsfasen, er taget i betragtning
- Hvorfor den vedtagne plan er valgt på baggrund af rimelige alternativer, der har været behandlet
- Hvordan myndigheden vil overvåge de væsentlige indvirkninger på miljøet af planen

Ifølge miljøvurderingslovens § 25, stk. 1 skal der i forbindelse med endelig tilladelse til det konkrete projekt gøres rede for resultaterne af de høringer, der er foretaget. Tilsvarende regler findes i 'VVM for havne' § 21 under Trafikstyrelsens ressortområde.

Den sammenfattende redegørelse vil besvare de fire spørgsmål listet op i miljøvurderingslovens § 13, stk. 2. Den vil yderligere behandle høringssvar, der retter sig mod projektet, jf. miljøvurderingslovens § 25, stk. 1 og VVM for havne § 21.

Bornholms Regionskommune og Trafikstyrelsen har valgt at lave en samlet miljøvurdering af kommuneplantillægget, lokalplanen og tilladelserne til projektet. Miljøvurderingen er beskrevet i en samlet miljøkonsekvensrapport. De indkomne høringssvar retter sig mod det samlede høringmateriale. Det giver derfor mening også at lave behandlingen efter høring i et samlet dokument, som lever op til miljøvurderingslovens og 'VVM for havnes' krav.

3 Integration af miljøhensyn i kommuneplantillæg og lokalplan

Under udarbejdelsen af forslag til Kommuneplantillæg nr. 19 og forslag til Lokalplan nr. 151 har fagpersoner og myndighedsområder været inddraget løbende under udarbejdelsen af både planforslag og den samlede miljøkonsekvensrapport. Dette har sikret en god integration af miljøhensyn.

Kommunens fagmedarbejdere har været inddraget i at udpege visualiseringspunkter, herunder at sikre, at påvirkningen på kystlandskabet blev belyst i miljøkonsekvensrapporten. Der er yderligere i lokalplanen indarbejdet bestemmelser, hvis formål er, at fremtidig bebyggelse i området langs med Skansevej vil komme til at fungere som en visuel grænse mellem på den ene side det lukkede, tunge og praktiske havneerhverv og på den anden side det naturprægede kystlandskab langs Galløkkens oprindelige kystskrænt. Dette for at tage æstetiske hensyn til plan- og projektområdets nærhed til og synlighed fra de fredede og rekreative arealer langs med Galløkkens oprindelige kystskrænt.

På samme måde har kommunens fagmedarbejdere været inddraget i forhold til vurdering af risikovirksomheder. Inddragelsen er sket i forbindelse med udarbejdelse af miljøkonsekvensrapporten. Der er på baggrund af denne proces blevet indarbejdet en bestemmelse i lokalplanen om, at arealer indenfor en sikkerhedszone omkring risikovirksomhederne ikke må anvendes til risikofølsomme forhold, herunder personalefaciliteter, kontorer og administration.

Kommuneplantillæg nr. 19 og Lokalplan nr. 151 muliggør en udvidelse af Rønne Havn. Det fremgår i redegørelserne til de to planer samt i den samlede miljøkonsekvensrapport, at planerne ikke vil medføre påvirkninger på naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for hverken Natura 2000-områder på land eller til vands. På samme måde vil planerne ikke medføre påvirkninger på bilag IV-arter. Dette begrundes blandt andet i afstand, at sedimentspredning ikke vil overstige den naturlige baggrundsvariation, at næringsstoffer ikke vil blive spredt, og at støj ikke vil brede sig væsentligt udenfor havnens dækkende værker.

Det fremgår yderligere af den samlede miljøkonsekvensrapport, at planerne ikke vil forringe tilstanden i kvalitetselementerne for målsatte vandområder eller forhindre målopfyldelse i forhold til vandrammedirektivet. På samme måde vurderes planerne ikke at forsinke eller være til hinder for opnåelse af god miljøtilstand for havmiljøet i forhold til havstrategidirektivets 11 deskriptorer.

På baggrund af ovenstående er der ikke fundet behov for at integrere yderligere miljøhensyn i planerne. Nogle af de indkomne høringssvar peger på behov for uddybning, før overholdelse af mål i habitatdirektiv, vandrammedirektiv og havstrategidirektiv kan vurderes sikkert. I gennemgangen af høringssvar under afsnit 4.10 'Tema: Tilstrækkelige beskrivelser i den samlede miljøkonsekvensrapport' er indarbejdet præciseringer, forklaringer og uddybninger. På baggrund af besvarelsen til disse høringssvar vurderer Bornholms Regionskommune fortsat, at Kommuneplantillæg nr. 19 og Lokalplan nr. 151 er i overensstemmelse med vandplanerne og vandrammedirektivet, havstrategidirektivet samt Natura 2000-planerne og habitatdirektivet.

4 Miljøkonsekvensrapport og høringssvar

Det er Rønne Havn A/S' konsulent, Niras, der har udarbejdet den samlede miljøkonsekvensrapport. Under arbejdet har Niras og Rønne Havn A/S løbende indarbejdet miljøhensyn i både kommuneplantillæg, lokalplan og det konkrete projekt. Bornholms Regionskommune og Trafikstyrelsen har ved gennemlæsning af den samlede miljøkonsekvensrapport yderligere bidraget til, at mulige påvirkninger på miljøet er blevet beskrevet og hensyn er blevet indarbejdet.

Den samlede miljøkonsekvensrapport beskriver plangrundlagets og det konkrete projekts konsekvenser indenfor de miljøfaktorer, som blev fundet nødvendige at undersøge nærmere. Der er foretaget vurdering af følgende miljøfaktorer:

- Trafik på land
- Skibstrafik
- Støj
- Klima
- Friluftsliv
- Kulturmiljø og visuelle forhold
- Risikovirksomheder
- Målsatte vandområder
- Natur
- Jord og jordforurening
- Materialer og affald
- Mennesker og sundhed

Den samlede miljøkonsekvensrapport er en del af grundlaget for at Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' og Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' samt 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn – Etape 3' kan vedtages af Bornholms Regionskommunes Kommunalbestyrelse på et oplyst grundlag. Den samlede miljøkonsekvensrapport er på samme måde en del af grundlaget for at Trafikstyrelsen kan meddele en administrativ tilladelse efter havnelovens § 2 på et oplyst grundlag.

Den samlede miljøkonsekvensrapport viser, at planerne og det konkrete projekt vil medføre ubetydelige, mindre væsentlige og enkelte moderate miljøpåvirkninger.

4.1 Behandling af høringsvar

Bornholms Regionskommune og Trafikstyrelsen har modtaget høringsvar fra 20 forskellige parter i forbindelse med den offentlige høring af forslag til Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', forslag til Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', 'Udkast til: Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn – Etape 3' samt 'Miljørapport og miljøkonsekvensrapport – Miljøvurdering – Udvidelse af Rønne Havn Etape 3'.

Høringssvarenes bemærkninger omhandler støj, luftforurening, landstrøm, samarbejde mellem Rønne Havn A/S, myndigheder og borgere, visuel påvirkning, forskønnelse, lys, risikovirksomheder, Natura 2000-områder, bilag IV-arter, målsatte vandområder, målsatte havområder, redningsforhold, spildevand, marinarkæologi, adgangsforhold og økonomi.

Bornholms Regionskommune har udarbejdet et samlet høringsnotat med resume af alle høringsvarene til både kommuneplantillæg, lokalplan og tilladelse til projektet, samt administrationens vurdering af, om og hvordan høringsvarene kan imødekommes. For en del høringsvar henvises til uddybende forklaringer i denne sammenfattende redegørelse.

Bornholms Regionskommune og Trafikstyrelsen har samtidig udarbejdet denne sammenfattende redegørelse, som i større detalje behandler høringsvarenes temaer.

Nogle høringsvar giver anledning til ændringer i Bornholms Regionskommunes dokumenter, mens andre ikke gør. Høringsvarenes temaer og eventuelle ændringer på baggrund af høringsvarene fremgår herunder.

Bornholms Regionskommune har på baggrund af høringsvar præciseret redegørelserne i både Kommuneplantillæg nr. 19 og Lokalplan nr. 151 hvad angår Natura 2000-områder. Bornholms Regionskommune har i øvrigt ikke fundet anledning til at lave ændringer i rammer og bestemmelser i kommuneplantillæg og lokalplan på baggrund af høringsvar.

Bornholms Regionskommune har fundet anledning til at lave 5 ændringer i forhold til udkast til 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'

De 5 ændringer er:

- Præcisering angående Natura 2000-områder og vedtagelse af nye Natura 2000-planer i begrundelsen for afgørelsen under afsnittet Natur.
- Præcisering af vilkår 5 i forhold til, hvor støjgrænserne skal overholdes
- Ændring af vilkår 7 i forhold til, at materialer kan leveres fra søsiden døgnet rundt
- Ændring og præcisering af vilkår 13 i forhold til, at alternative maskiner og arbejdsmetoder kun forlanges, hvis forudsætninger i den samlede miljøkonsekvensrapport ikke efterleves

- Vilkår 14 om, at Bornholms Regionskommune kan forlange dokumentation for at valgte maskiner og metoder er de mest skånsomme, udgår. Som konsekvens heraf, får de efterfølgende vilkår nyt nummer.

Bornholms Regionskommune og Trafikstyrelsen har på baggrund af høringssvar yderligere fundet anledning til at få uddybet og præciseret 12 emner til den samlede miljøkonsekvensrapport.

De 12 emner handler alle om dokumentation for, at Natura 2000-områder, bilag IV-arter, målsatte vandområder og målsatte havområder ikke påvirkes negativt, således at den strenge beskyttelse ikke overholdes eller der er risiko for at målopfyldelse ikke overholdes eller kan opnås. Uddybningerne fremgår i den sammenfattende redegørelse i hele afsnit 4.10 'Tema: Tilstrækkelige beskrivelser i den samlede miljøkonsekvensrapport'. Den samlede miljøkonsekvensrapport bliver ikke ændret.

Trafikstyrelsen udarbejder på baggrund af den samlede miljøkonsekvensrapport og høringssvar en administrativ tilladelse til havneudvidelsen efter § 2 i havneloven. Tilladelsen vil indeholde vilkår, der håndterer høringssvarene.

4.2 Opbygning af høringssvarenes behandling

I det nedenstående gennemgås de temaer, som er bragt op i høringssvarene. For hvert tema fremgår først et resume. Alle høringssvar er blevet forelagt Rønne Havn A/S og deres konsulent Niras. Hvis høringssvaret har givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger fra Rønne Havn og Niras er disse præsenteret under resuméet i det enkelte tema. Derefter fremgår Bornholms Regionskommunes og Trafikstyrelsens bemærkninger med oplysning om, hvorvidt og hvordan der er indarbejdet ændringer, uddybninger og præciseringer indenfor det enkelte tema. Bornholms Regionskommune og Trafikstyrelsen har kun indsat bemærkninger under de temaer, som falder under deres myndighed. På nogle temaer har både Trafikstyrelsen og Bornholms Regionskommune myndighed for hver deres dele. Under de temaer indgår bemærkninger fra begge myndigheder.

4.3 Tema: Støj

Seks høringssvar udtrykker bekymring for støj. Høringssvarene nævner særligt en bekymring for overskridelse af grænseværdier for støj i anlægsfasen, både nat og dag. Flere høringssvar henviser til erfaringer fra tidligere anlægsarbejder på Rønne Havn, hvor der skete overskridelser af støjgrænser. Flere høringssvar peger også på, at der var langsom eller ingen reaktion fra støjmyndighederne på problemerne.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvarene og er kommet med følgende bemærkninger:

Rønne Havn gennemfører udvidelsens Etape 3 i overensstemmelse med tilladelserne og de bagvedliggende krav og vilkår der stilles, i forbindelse med fremtidssikringen af Rønne Havn til gavn for det bornholmske samfund.

Rønne Havn udviser størst mulig respekt og forståelse for de omkringliggende naboer jf. ovenfor.

Rønne Havn vil i anlægsfasen sikre løbende kommunikation til de omkringliggende naboer vedrørende særligt støjende aktiviteter som planlægges at foregå i den nærmeste periode.

Rønne Havn henholder sig til støjvilkårene i § 25 tilladelsen.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Bornholms Regionskommune har i tilladelsen til landsiden af projektet (§ 25 tilladelsen; 'Tilladelse til udvidelse

af Rønne Havn - Etape 3') opstillet en række vilkår i forhold til støj. Det er anderledes end i tilladelserne til de forudgående udvidelsesetaper. Vilkårene er blandt andet opstillet på baggrund af erfaringer fra støjklager under de forudgående etaper.

Bornholms Regionskommune har på denne måde opstillet et klarere sæt rammer for, hvordan, hvornår og hvor meget anlægsarbejdet i Etape 3 må støje. Bornholms Regionskommune skal understrege, at tilladelsen kun dækker landsiden af projektet, da det alene er denne del Bornholms Regionskommune har myndighed for.

Såfremt anlægsarbejdet i Etape 3 giver anledning til støjklager i forhold til landsiden af projektet, vil Bornholms Regionskommune følge den almindelige praksis for behandling af klager. Dette indebærer:

- Modtagelse af klagen og kvittering til klager.
- Forelægge klagen til den påklagede, med henblik på at modtage bemærkninger til klagen
- Vurdere den indkomne klage og de indkomne bemærkninger fra påklagede
- Hvis der ud fra ovenstående er grundlag for det, foretages en orienterende støjmåling. Hvis der ikke er grundlag for det, afvises klagen.
- Hvis den orienterende støjmåling viser klar overskridelse, kan kommunen meddele påbud om at nedbringe støjen
- Hvis den orienterende støjmåling ligger omkring grænseværdien, kan kommunen meddele undersøgelsespåbud.
- Ethvert påbud skal forvarsles i 14 dage
- Hvis der meddeles undersøgelsespåbud, skal der udføres en akkrediteret måling
- Hvis den akkrediterede måling viser overskridelse, kan der meddeles påbud om at nedbringe støjen
- Hvis den påklagede ikke efterkommer påbud, kan kommunen gå til næste skridt og politianmelde forholdet

Bornholms Regionskommune medgiver, at det ikke er en hurtig proces at gennemgå. Vi skal som myndighed dog følge god forvaltningsskik. Samtidig er det nødvendigt at gennemføre alle skridt, hvis det skal være muligt at håndhæve et forhold.

Bornholms Regionskommune er klar over, at der i forbindelse med anlægsarbejde i Etape 2 var uklarhed omkring fordelingen af myndighed mellem Trafikstyrelsen og Bornholms Regionskommune. Bornholms Regionskommune og Trafikstyrelsen har afstemt ansvarsfordelingen ved støjklager og har også haft et godt samarbejde i forbindelse med miljøvurderingen af udvidelsens Etape 3.

Modtager Bornholms Regionskommune en klage over støj, som falder under Trafikstyrelsens myndighed, vil Bornholms Regionskommune straks viderebringe klagen og i øvrigt hjælpe Trafikstyrelsen i det omfang, der er behov for lokalt kendskab og tilstedeværelse.

Høringssvarene giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsens bemærker, at støjpåvirkninger fra anlægsarbejdet bør reguleres tilsvarende for de to myndigheders ressortområder. Samtidig vurderes det relevant at opstille vilkår for at sikre at bygherre forpligtes til at overholde disse. Trafikstyrelsen planlægger dermed at opstille vilkår om støj i anlægsfasen tilsvarende Bornholms Regionskommune.

4.3.1 Støjkvilkår i tilladelser til projektet

Fem høringssvar udtrykker ønsker i forhold til støjkvilkår i tilladelserne til projektet.

Det ene høringssvar ønsker konkrete præciseringer og ændringer til vilkår 5, 7, 12, 13, 14 og 19 i tilladelsen til landsiden af projektet; 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Andre høringssvar ønsker skærpelser, herunder af vilkår 5, så støj op til 70 dB(A) må forekomme fra 7.00-17.00 i hverdagene fremfor 7.00-19.00. Desuden ønskes det, at der ikke må forekomme støj i op til 70 dB(A) om lørdagen, og grænseværdien for nattetimerne skærpes til 40 dB(A).

Flere høringssvar peger også på, at der bør opsættes faste støjmålere, så støjen kan måles, når den forekommer. Der er erfaringer fra de tidligere udvidelsesetaper med, at støjoverskridelserne ikke kan dokumenteres, fordi støjen er ophørt igen, inden støjmyndigheden kan nå ud og måle efter.

Et høringssvar efterspørger, at det i tilladelsen fremgår, at der ved overskridelser af vilkår kan blive tale om politianmeldelse og dagbøder.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvarene og er kommet med følgende bemærkninger:

Permanente støjmålinger er ikke gyldige og valide. Permanente og generelle målinger udvalgte steder vil derfor ikke give et retvisende billede af støjniveauet og støjklæderne.

Støjmålinger af anlægsarbejder kan foretages, men for at de skal have en værdi, skal det sikres, at målingerne også kan anvendes til en vurdering af om støjvilkårene overholdes eller ej.

Selv ved kort afstand mellem anlægsarbejde og bolig er brugbarheden meget tvivlsom.

Det skyldes flere forhold:

I dagperioden skal støjen midles over 8 timer, det vil sige først efter dagen er slut, kan det reelt vurderes om en støjgrænse er overholdt.

En støjgrænse i natperioden på 40 dB(A) kan reelt ikke kontrolleres uden fuld overvågning (det vil sige bemanded) for at sikre, at baggrundsstøjen ikke har indflydelse på måleresultatet. Baggrundsstøjen vil forventeligt ikke være ret meget under 40 dB(A) og i de sene aftentimer og tidlige morgentimer forventeligt noget højere (trafikstøj).

Vind vil i visse perioder kunne give en baggrundsstøj på over 50 dB(A) og ved kraftig vind over 70 dB(A).

Anlægsarbejderne flytter sig over tid, og derfor er det ikke de samme boliger, der vil blive påvirket med støj.

Støjregninger foretages ud fra et givet sæt meteorologiske data (medvind, overskyet vejr og svag vind). Det betyder, at der reelt kan måles mere støj end beregnet – uden at støjgrænserne overskrides. Specielt på de afstande, der opereres med her, vil de meteorologiske forhold kunne have en væsentlig betydning.

Det er Rønne Havns klare overbevisning, at den bedste sikring af at støjgrænserne overholdes er, at entreprenøren er bekendt med og forpligtet til at overholde tidspunkter for, hvornår de forskellige aktiviteter må foregå og overholder de krav, der er til kildestyrker af materiel og udstyr. Hvilket er tilfældet her.

I forhold til henvisningen til støjgrænser på Esbjerg Havn er der alene tale om et begrænset kajområde i Dokhavnen og ved Englandskaj, som ikke anvendes som installationshavn, tung industri mv.

Tilsynspligt og evt. sanktionering udøves af relevante myndigheder i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Bornholms Regionskommune vil gerne understrege, at 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn – Etape 3' alene gælder for landsiden af projektet, hvor Bornholms Regionskommune er myndighed.

Skærpelse af vilkår 5

Vilkår 5 handler om støj fra midlertidige aktiviteter i anlægsarbejdet. Bornholms Regionskommune har ikke på baggrund af den samlede miljøkonsekvensrapport grund til at stille vilkår, der skærper støjgrænserne i forhold til Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser, hverken i forhold til dagtimerne i hverdagene, dagtimerne om lørdagen eller i forhold til maksimalværdien i andre tidsrum, herunder nattetimerne fra 22-07.

Præcision af vilkår 5

Rønne Havn A/S har indgivet et høringssvar og peger på, at vilkår 5 bør præciseres, så det står klart, hvor støjgrænsen skal overholdes. Det er korrekt, at grænseværdien skal være overholdt ved matrikelskel til ejendomme i områder udlagt til boligformål eller blandet bolig og erhverv og ikke ved matrikelskel indenfor industriområdet. Bornholms Regionskommune præciserer vilkåret.

Ændring af vilkår 7

Rønne Havn A/S har indgivet et høringssvar og peger på, at vilkår 7 bør ændres i forhold til materialer leveret fra søsiden. Dette med begrundelse i, at støjberegninger i miljøkonsekvensrapporten viser, at levering af materialer fra søsiden kan håndteres uden overskridelse af grænseværdier hele døgnet.

Bornholms Regionskommune er enig i, at støjberegningerne viser, at støjgrænserne kan overholdes. Bornholms Regionskommune ændrer vilkåret, så levering af materialer fra søsiden kan foregå hele døgnet. Bornholms Regionskommune gør dog opmærksom på, at vilkåret kun gælder for den del af projektet, som Bornholms Regionskommune er myndighed for.

Ændring af vilkår 12, 13 og 14

Rønne Havn A/S har indgivet høringssvar og peger på, at vilkår 12, 13 og 14 kan give udfordringer i forhold til at indgå kontrakt med en entreprenør. Rønne Havn A/S peger på, at forudsætningerne for støjpåvirkninger er indsat i støjberegningerne i miljøkonsekvensrapporten. Entreprenøren skal overholde forudsætningerne i miljøkonsekvensrapporten. Rønne Havn A/S foreslår konkret at vilkår 13 formuleres således:

13. Bornholms Regionskommune kan forlange, at der benyttes alternative maskiner og arbejdsmetoder med henblik på at begrænse støj og vibrationer, såfremt det påvises, at entreprenørens maskiner og metoder ikke efterlever forudsætningerne fra miljøkonsekvensrapporten

Rønne Havn A/S foreslår derudover, at vilkår 14 udgår. Dette med begrundelse i at undgå forvirring, da der findes metoder, der er mere skånsomme for miljøet, men som ikke er anvendelige ved Rønne Havn grundet projektets størrelse, kompleksitet og geotekniske forhold.

Vilkår 14 i 'Udkast til: Tilladelse til Udvidelse af Rønne Havn – Etape 3' er som følger:

14. Bornholms Regionskommune kan forlange dokumentation for, at valgte maskiner og arbejdsmetoder er de mest skånsomme for miljøet med hensyn til støj og vibrationer.

Bornholms Regionskommune er enig i, at bygherre og dennes entreprenører til alle tider skal overholde forudsætningerne angivet i den samlede miljøkonsekvensrapport. Det fremgår af vilkår 2 i 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn – Etape 3'. Det er fint, at sammenhængen til forudsætningerne i

miljøkonsekvensrapporten også indgår i vilkår 13. Bornholms Regionskommune indsætter den foreslåede formulering i tilladelsen.

Bornholms Regionskommune kan også acceptere at fjerne vilkår 14 fra tilladelsen. Det vurderes, at det væsentlige, som er at holde støjpåvirkningen under støjgrænserne kan opnås ud fra miljøkonsekvensrapportens forudsætninger og beregninger. Samtidig giver de øvrige vilkår i tilladelsen fortsat Bornholms Regionskommune mulighed for at håndhæve overfor eventuelle overskridelser af støjgrænserne. Bornholms Regionskommune fjerner vilkår 14 fra tilladelsen. Nummerering af de efterfølgende vilkår konsekvensrettes.

Ændring af vilkår 19

Rønne Havn A/S har indgivet høringssvar og peger på, at minimumsfrist på en (1) uge for orientering af naboer ved særligt støjende aktiviteter eller ved fravigelser af vilkår 6-7 bliver svært i forhold til løbende justeringer af arbejdets planlægning. Fristen bør nedsættes til to (2) dage.

Bornholms Regionskommune finder ikke, at det er rimeligt overfor naboerne at reducere fristen for orientering til to dage. Det giver naboerne begrænsede muligheder for at agere i forhold til informationen. Det bør samtidig i de fleste tilfælde være muligt at planlægge mere end to dage frem i anlægsarbejdet. Bornholms Regionskommune er klar over, at der kan opstå uforudsete forhold, men det begrundes ikke en generel ændring af fristen på en uge. Bornholms Regionskommune fastholder vilkåret uden ændringer i tilladelsen.

Faste støjmålere

Bornholms Regionskommune finder ikke, at der kan indsættes vilkår om faste støjmålere i tilladelsen til landsiden af projektet. Støjmålinger fra faste støjmålere vil ikke kunne anvendes i en håndhævelses-situation og ligger ikke indenfor rammerne af Bornholms Regionskommunes muligheder som myndighed. Bornholms Regionskommune vurderer, at det er vigtigere og et bedre redskab at fokusere på orientering af naboer forud for særligt støjende aktiviteter.

Bornholms Regionskommune anerkender dog også ønsket fra borgerne og har forståelse for, at faste støjmålinger kan bidrage til følelsen af, at gener for naboer bliver taget alvorligt. Bornholms Regionskommune har på den baggrund været i dialog med Rønne Havn A/S om høringssvarene. Det vil alene være et tiltag, som Rønne Havn A/S kan tage i brug. Det vil ikke blive styret med vilkår i tilladelsen til landsiden af projektet.

Politianmeldelser og dagbøder

Bornholms Regionskommune følger i udgangspunktet den almindelige sagsgang ved modtagelse af en klage, som beskrevet under afsnit 4.3. Der fremgår derudover allerede et afsnit om straf i 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn – Etape 3'. Høringssvaret har ikke givet anledning til at udbygge dette afsnit.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen sætter vilkår til anlægsstøjen tilsvarende Bornholm Regionskommunes vilkår 5. Høringssvarene vurderes ikke at give anledning til ændringer i denne vurdering. Vilkåret tilpasses tilsvarende præcisering jf. Bornholm Regionskommunes svar.

4.3.2 Inhabilitet og støj

Et høringssvar sætter spørgsmålstegn ved, om medlemmerne i Kommunalbestyrelsen er inhabile i sagen grundet økonomiske interesser i Rønne Havn. Her rejses en bekymring for, at inhabilitet medfører en begrænset lyst fra kommunens side til at stoppe Rønne Havn A/S hvis støjen overstiger grænseværdierne. Samtidig mangler der en kontrolinstans, der kan skride ind, hvis kommunen blot ser til.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Kommunalbestyrelsen udpeger medlemmer til bestyrelserne for de kommunalt ejede selskaber, Rønne Havn

A/S, Nexø Havn A/S og Bornholms Energi og Forsyning A/S. Derfor kan de medlemmer, der sidder i selskabernes bestyrelser, blive vurderet inhabile i forbindelse med en sags behandling.

Det er kommunalbestyrelsen, der beslutter om et medlem af kommunalbestyrelsen er inhabil, jf. lov om kommunernes styrelse⁵ § 14. Vurderingen af inhabilitet sker fra sag til sag (speciel inhabilitet) og der er hver gang tale om en konkret, individuel afgørelse. Hvis et medlem bliver vurderet inhabil må vedkommende ikke deltage i nogen del af sagens behandling.

Ved vurdering af om der er tale om inhabilitet, er det forvaltningslovens kapitel 2, særligt § 3, som finder anvendelse:

§ 3

Stk. 1. Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis

[...]

3) vedkommende deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller en anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald,

[...]

Høringssvaret henviser til § 3, stk. 1, nr. 3 om selskabsinhabilitet, men den bestemmelse omfatter alene private juridiske personer, dvs. selskaber, fonde, foreninger eller lignende, der ikke er fuldt ud offentligt ejet.

Medlemmer, der af Kommunalbestyrelsen er udpeget som bestyrelsesmedlemmer i kommunalt ejede selskaber er i almindelighed ikke inhabile ved behandlingen af en sag, der vedrører det pågældende aktie- eller anpartsselskab. Der kan dog fortsat være anledning til at statuere inhabilitet hvor 1) kommunalbestyrelsen skal tage stilling til den pågældendes varetagelse af sit bestyrelseshverv, 2) kommunalbestyrelsen udøver tilsyn – ud over det overordnede økonomiske tilsyn med selskabet, der følger af kommunernes ejerskab – eller kontrolvirksomhed i forhold til selskabet, 3) kommunalbestyrelsesmedlemmet er bestyrelsesformand i selskabet, og der kan være tvivl om, hvorvidt den pågældende ved kommunalbestyrelsens behandling af sagen alene vil varetage saglige, offentlige interesser, og 4) kommunalbestyrelsen og selskabet indgår privatretlige aftaler. Men dette vil stadig afhænge af en konkret vurdering og afvejning. Denne forståelse fremgår af et brev fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet af den 6. juni 2007 til statsforvaltningerne.

Reglerne om inhabilitet i forvaltningen bunder i et ønske om at undgå usaglige afgørelser. Borgerne skal have tillid til, at de afgørelser, der træffes af forvaltningen, er korrekte og ikke påvirket af uvedkommende hensyn. Når det skal afgøres, om et kommunalbestyrelsesmedlem er inhabilt, ses der således på risikoen for, at den pågældende kan lade sig påvirke af uvedkommende hensyn, og ikke på om man konkret mener, at kommunalbestyrelsesmedlemmet rent faktisk vil lade sin afgørelse påvirke af uvedkommende hensyn. Omvendt skal der også tages hensyn til, at der ikke i unødigt omfang bør lægges hindringer i vejen for, at kommunalbestyrelsesmedlemmer kan deltage i sagsbehandlingen i kommunalbestyrelsen og de stående udvalg.

Medlemmerne af Kommunalbestyrelsen er opmærksomme på ikke at deltage i beslutninger, hvor de vurderes at være inhabile.

---

⁵ LBK nr. 47 af 15/01/2019: Lovbekendtgørelse om kommunernes styrelse

Bornholms Regionskommune er i øvrigt ikke eneste myndighed i forhold til udvidelsen af Rønne Havn. En del af anlægsarbejdet foregår indenfor Trafikstyrelsens myndighed.

4.4 Tema: Luftforurening

Fem høringssvar udtrykker bekymring for luftforurening, særligt partikler fra diesel-os.

Flere høringssvar peger på, at luftforurening ved den første offentlige høring af afgrænsningsnotat indgik. På dette tidspunkt rummede projektet både Etape 3 og Etape 4. Efter høring af afgrænsningsnotat for Etape 3 og Etape 4 sammen, er Etape 4 taget ud af det projekt, der er behandlet her og påbegyndt i sin egen særskilte miljøvurdering. Det afgrænsningsnotat, som er meddelt til Etape 3 indeholder ikke krav om at luftforurening belyses i miljøkonsekvensrapporten. Flere høringssvar sætter spørgsmålstegn ved, om det er korrekt. Dette henset til, at der i det første afgrænsningsnotat var angivet en forventet stigning på 60 skibsanløb til det nye havneafsnit, men at der i den samlede miljøkonsekvensrapport forventes en stigning på 450 skibsanløb i driftsfasen. Flere høringssvar peger på, at det er et problem, at afgrænsningsnotatet ikke har været i en ny offentlig høring efter ændringen fra et samlet projekt med Etape 3 og Etape 4 til kun at handle om Etape 3.

To høringssvar opfordrer til, at der etableres en målingsordning til kontinuerlig måling af luftforurening. Et høringssvar opfordrer til at flytte færgerne Povl Ankers liggeplads.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvarene og er kommet med følgende bemærkninger:

Som det fremgår af Kapitel 4 Projektbeskrivelse i den samlede miljøkonsekvensrapport for Etape 3 forventes der ca. 100 årlige anløb til kaj 36 (ny servicekaj i fiskeribassinet) og ca. 100 årlige anløb til kaj 31/32 (tværmolen). Dertil forventes den eksisterende trafik til industrihavnen at stige med 50 anløb fra 100 til ca. 150 anløb om året. Det er en fejl, at der i kapitel 9 Skibstrafik er angivet 200 årlige anløb ved både kaj 36 og kaj 31/32.

De ca. 100 årlige anløb til kaj 31/32 vil primært være ro/ro-skibe, der ligger til kaj i op til 12 timer. De 100 anløb til kaj 36 vil typisk være mindre servicefartøjer, der ligeledes ligger til kaj i op til 12 timer. Forøgelsen med 50 skibe til industrihavnen vil primært bestå af installationsskibe, der ligger til kaj i 24-36 timer.

I den indledende høring af afgrænsningen for fælles gennemførelse af Etape 3 og Etape 4 indgik undersøgelserne af luftkvalitet som følge af krydstogtsanløb og de afledte effekter i form af luftemissioner fra skibene. Ved opsplitning af de to etaper blev det vurderet, at der hverken i forbindelse med anlægs- eller driftsaktiviteter på Etape 3 arealet er risiko for overskridelse af grænseværdier, hvorfor det i forbindelse med afgrænsningen er besluttet ikke at inddrage forholdet i miljøvurderingen af Etape 3. Dette skyldes den forholdsvis lave emission fra de pågældende skibstyper i forhold til krydstogtskibe, de gode spredningsforhold samt det forhold, at der oftest kun ligger 1-2 skibe ved kaj af gangen. Dertil vil skibene typisk have væsentlig reduceret motorkraft når de ligger til kaj og dermed lavere emissioner. Der er dertil tidligere gennemført vurderinger af emissioner fra krydstogtskibene, hvor de ligger i dag ved den eksisterende krydstogtkaj i Etape 3-området, og her er grænseværdierne overholdt med god margin. (DCE – Nationalt center for miljø og energi, Aarhus Universitet: Kortlægning af udviklingen i luftforurening fra krydstogtskibe og andre skibe i fem danske havne, 2021). Dette til trods for krydstogtskibes væsentlig større emission end øvrige store skibstyper - et krydstogtskib og en færge har en motorstørrelse på ca. en faktor 8 i forhold til andre "større" skibe.

Der kunne i afgrænsningen af etape 4 ikke på samme måde på forhånd afvises, at der kan være væsentlige påvirkninger på luftkvaliteten som følge af krydstogtskibes luftemissioner ved kaj 37. Dette baseres både på det faktum, at skibene flyttes til en ny beliggenhed, at antallet af skibsanløb stiger i forhold til i dag og at

krydstogtskibe ikke reducerer motorkraften, når de ligger ved kaj. Vi kan derfor ikke alene baseret på de gode spredningsforhold og de relativt få anløb vurdere, om emissionerne vil have en væsentlig påvirkning på luftkvaliteten.

Det vurderes, at der hverken i forbindelse med anlægs- eller driftsaktiviteter på Etape 3 arealet er risiko for overskridelse af grænseværdier, hvorfor det i forbindelse med afgrænsningen er besluttet ikke at inddrage forholdet i miljøvurderingen af Etape 3. Da det ikke på samme måde på forhånd kan afvises, at der kan være væsentlige påvirkninger på luftkvaliteten som følge af krydstogtskibes luftemissioner ved kaj 37, vil disse blive undersøgt i forbindelse med miljøvurderingen af Etape 4 udvidelsen i den særskilte proces herfor.

Povl Ankers liggeplads i Rønne Havn er afhængig af de øvrige aktiviteter, der pågår i havnen.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Afgrænsningsnotat uden luftforurening

Bornholms Regionskommune bemærker, at antal skibsanløb angivet i Kapitel 4 Projektbeskrivelse, som nævnt i Rønne Havn A/S' bemærkninger ovenfor, også er gengivet i Kapitel 11 Klima. Stigningen i anløb er samlet 250 anløb.

Bornholms Regionskommune har, i forbindelse med ændring af projektet fra at være Etape 3 og 4 samlet til kun at handle om Etape 3, været med til udformningen af afgrænsningsnotatet. Det er også Bornholms Regionskommune og Trafikstyrelsen, der i samarbejde har meddelt Rønne Havn A/S det endelige afgrænsningsnotat for den samlede miljøkonsekvensrapport til Etape 3.

Bornholms Regionskommune har ikke fundet anledning til at medtage luftforurening i forbindelse med afgrænsningen af Etape 3. Bornholms Regionskommune finder også, at Rønne Havn A/S med de supplerende oplysninger ovenfor har forklaret, hvorfor udvidelsen i Etape 3 ikke ses at medføre en risiko for væsentlig påvirkning af miljøfaktoren luftforurening.

I forbindelse med at projektet blev indskrænket til kun at omhandle Etape 3 vurderede Bornholms Regionskommune og Trafikstyrelsen sammen, at der ikke var behov for en ny høring af et afgrænsningsnotat kun for Etape 3. Vurderingen lægger vægt på, at der er tale om en reduktion af projektet fra Etape 3 og Etape 4 sammen, til Etape 3 alene. Samtidig er der ikke ændret væsentligt i projektet i Etape 3 i forbindelse med indskrænkningen. Det er fortsat Bornholms Regionskommunes vurdering, at der ikke var behov for en fornyet høring af afgrænsningsnotatet.

Høringssvarene har ikke givet anledning til at anmode om supplerende oplysninger til den samlede miljøkonsekvensrapport i forhold til luftforurening.

Faste målinger af luftforurening

I forlængelse af ovenstående finder Bornholms Regionskommune ikke anledning til faste målestationer i forbindelse med Etape 3.

Høringssvarene giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen har i forbindelse med afgræsningsudtalelsen ikke vurderet behov for yderlig behandling af luftforurening. Det vurderes at Rønne Havns bevarelse tilstrækkeligt beskriver forholdene og hvorfor emnet ikke kræver yderlige vurderinger.

4.5 Tema: Landstrøm

Som et løsningsforslag i forhold til både støj og luftforurening nævner to høringssvar ønsker om landstrøm.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvarene og er kommet med følgende bemærkninger:

Rønne Havn har igangsat et arbejde med at undersøge mulighederne for og konsekvenserne af etablering af landstrøm på Rønne Havn.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Etablering af landstrøm er i Bornholms Regionskommunes øjne en rigtig god ide. Det er korrekt, som flere høringssvar skriver, at der er krav på vej fra EU i forhold til dette.

Bornholms Regionskommune finder ikke, at vi med baggrund i miljøkonsekvensrapporten kan stille vilkår i tilladelsen til landsiden af projektet omkring etablering af landstrøm. Vilkåret kan hverken stilles på baggrund af støj eller på baggrund af luftkvalitet eller på baggrund af de to samlet.

Spørgsmålet om landstrøm er også blevet rejst i forbindelse med afgrænsning af miljøkonsekvensrapport for den kommende udvidelse i Etape 4. Bornholms Regionskommune forventer, at en beskrivelse af mulighederne for landstrøm skal indgå i miljøkonsekvensrapporten for Etape 4.

Høringssvarene giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen vurderer ikke landstrøm som værende en del af det konkrete projekt som miljøvurderes og vurderer ligeledes ikke der er grundlag for at stille vilkår om dette.

4.6 Tema: Samarbejde i forbindelse med udvidelsen

To høringssvar ønsker en klar kontaktperson eller 'haster'-mailadresse til henvendelser om gener fra Rønne Havn under udvidelsen. Samtidig ønskes en kontaktgruppe bestående af Rønne Havn A/S, Bornholms Regionskommune og nogle Rønne-borgere til samarbejde omkring løsninger på de gener udvidelsen vil medføre.

Et høringssvar ønsker også at sanktioner for overtrædelser bliver gjort offentligt tilgængelige, for at sikre, at de håndteres effektivt og i overensstemmelse med loven.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Bornholms Regionskommune har noteret sig ønsket. På baggrund af høringssvarene har Bornholms Regionskommune og Rønne Havn A/S startet en dialog om, hvordan man proaktivt kan inddrage borgerne. Dette vil ikke indgå i kommuneplantillæg, lokalplan eller tilladelse til landsiden af projektet, men kan have betydning for hvordan den almindelige kommunikation foregår.

4.7 Tema: Visuel påvirkning

4.7.1 Bygningshøjder

Fem høringssvar udtrykker bekymring for og modstand mod den visuelle påvirkning ved bygninger i 20 m højde. Flere fremhæver Rønnes kulturmiljø samt at de udlagte byggefelter i lokalplanen er uhensigtsmæssigt placeret i forhold til udsyn ud mod havet fra Rønnes gamle bydel. Der foreslås en alternativ placering hvor

træskestævret lå og vinkelret fra byen frem for det nuværende byggefelt, der løber parallelt med byen, samt maksimal byggehøjde på 8,5 m.

Et høringssvar stiller også spørgsmålstejn ved begrundelsen for bygninger over 8,5 m i kystnærhedszone. Et andet høringssvar spørger om, hvad bygningerne skal bruges til og om brugen vil blive fremlagt til offentlig debat.

I forhold til visualiseringerne stilles der spørgsmålstejn ved, om visualiseringerne har indregnet at projektet hæver koten i projektområdet. Der stilles yderligere spørgsmålstejn ved, om visualiseringerne er tilstrækkelige i forhold til visualisering af uudnyttede byggemuligheder i tilstødende lokalplaner.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvarene og er kommet med følgende bemærkninger:

Rønne Havn har ved fastlæggelse af byggehøjder på arealet taget hensyn til beliggenheden, hvorfor byggehøjderne er væsentligt lavere end vilkårene i lokalplan nr. 091 for arealet på Etape 1 og Etape 2.

Rønne Havn skal have mulighed for at etablere bygninger ud fra et ønske om at have fleksibilitet og udviklingsrammer, der sætter havnen i stand til at følge med udviklingen og skabe vækst og erhvervsudvikling på Bornholm.

Ved visualiseringerne er der taget hensyn til terrænhævninger.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Det er vurderet at Rønne Havn skal have vide rammer for fremtidig drift af havnen. Hertil er bygninger nødvendige og Bornholms Regionskommune har i dialog med Rønne Havn vurderet at 20 meter er den mindste bygningshøjde som kan leve op til de kunder Rønne Havn ønsker at tiltrække.

Planloven forudsætter, at der skal være en begrundelse for byggeri over 8,5 meter, når dette placeres i kystnærhedszonen. Begrundelsen er, at der planlægges for en erhvervshavn, og Bornholms Regionskommune har vurderet, at 20 meter er den mindste bygningshøjde, dette kan realiseres med. Vurderingen bygger på, at havnen skal have fleksible rammer til fremtidig drift. Dette er den planlægningsmæssige begrundelse. Den overholder planlovens krav.

Da kommunalbestyrelsen behandlede godkendelse af planforslagene, blev det sagt, at en begrundelse skal være et konkret projekt. Dette er en misforståelse. Planloven er en rammesættende lovgivning, og kan godt sætte en ramme over 8,5 meter uden et konkret projekt. Det er ligeledes selvsagt, at en erhvervshavn skal have en kystnær placering. Om man politisk ønsker, at give muligheden for den visuelle påvirkning, med den begrundelse er en afvejning kommunalbestyrelsen skal lave.

Det konkrete projekt i Etape 3 indeholder ikke byggeri. Såfremt Rønne Havn A/S ønsker at udnytte de anlæg og byggerier som Kommuneplantillæg nr. 19 og Lokalplan nr. 151 muliggør, skal der opnås byggetilladelse og, alt efter anlæggenes omfang og funktion, forventeligt også screening for miljøvurderingspligt eller fuld miljøvurdering. I det tilfælde vil projekterne komme til offentligt kendskab og debat.

Bestemmelserne omkring bygningsomfang i Lokalplan nr. 151 er meget åbne og indeholder ikke regulerende bestemmelser i en grad som nødvendigvis kan anses som retningslinjer for områdets fremtidige udformning. Planen giver således ikke et muligt grundlag til at forestille sig, hvordan området bliver med hensyn til bebyggelsens art og omfang jf. Planlovens mindstekrav. Dette betyder, at de ikke giver en byggeret til projekter som vurderes som værende en signifikant ændring af det bestående miljø. Et projekt som forudsætter fuld

udnyttelse af mulighederne for byggeri i Lokalplan nr. 151 vil derfor med overvejende sandsynlighed forudsætte en projektlokalplan eller et nyt plangrundlag. Dette vil også medføre offentlighedens inddragelse.

Visualiseringerne er udført med projektets terræn kote. Højden af klimasikringen er således indtegnet på visualiseringerne.

Bornholms Regionskommune medgiver, at det kunne have været relevant at have en visualisering af de aktuelle muliggjorte bygninger sammen med uudnyttede byggemuligheder i tilstødende lokalplaner i kapitel 13 'Kulturmiljø og visuelle forhold (herunder lysforhold)' under afsnit 13.6 'Kumulative forhold'. Der er i miljøvurderingsloven i forhold til vurdering af landskab ikke fastsat krav om visualiseringer. Visualiseringer er dog et godt værktøj i beskrivelsen af visuelle påvirkninger. Den samlede miljøkonsekvensrapport beskriver i ord og med en enkelt visualisering hentet fra VVM-redegørelsen fra 2016 den kumulative effekt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at beskrivelsen af den visuelle påvirkning fremlægger de øvrige byggemuligheder i nærhed til plan- og projektområdet for Etape 3.

Høringssvaret har ikke givet anledning til at anmode om supplerende oplysninger til den samlede miljøkonsekvensrapport for Etape 3. Høringssvaret har heller ikke givet anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

4.7.2 Forskønnelse af havneområdet

Fire høringssvar udtrykker ønsker om forskønnelse af havneområdet herunder særligt havnepromenaden langs Munch Petersens Vej og ved Søndre Bådehavn. Forskønnelse kan foregå ved etablering af bede, træer, buske, borde-bænke sæt, plancher af Bornholms natur mv. For nogle af høringssvarene bundes ønsket i en bekymring for den visuelle påvirkning ved udnyttelse af de byggefeltet, der udlægges i lokalplanen. For andre er fokus på, at Rønne Havn er indgangen til Bornholm og udgør det første indtryk turister får. For alle vurderes, at Rønne Havns udtryk og visuelle påvirkning kan reduceres ved forskønnelse.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Den samlede miljøkonsekvensrapport viser mindre til moderate visuelle påvirkninger. Bornholms Regionskommune vurderer på den baggrund, at det ikke er proportionelt med miljøpåvirkningerne i Etape 3 af havneudvidelsen at stille krav om forskønnelse af andre arealer.

En beplantning af arealer udenfor planområdet, har ikke været en del af høringsmaterialet, og naboer til planområdet er ikke hørt om dette. Bornholms Regionskommune vurderer, at en forskønnelse af offentlige arealer i det omfang høringssvarene lægger op til, forudsætter en inddragende proces med områdets naboer. Hertil kan det også være relevant at inddrage den øvrige offentlighed alt efter forskønnelsens karakter.

Høringssvaret har ikke givet anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

4.7.3 Lyspåvirkning

Et høringssvar peger på, at lys på havnen fra 35 meter høje lysmaster også udgør en visuel påvirkning og bør reduceres til det nødvendige. Det foreslås at indsætte vilkår i 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3' om at lyset kun skal være tændt, når der foregår arbejde på arealerne.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

Belysningen af havnearealerne tilpasses aktiviteten derpå og hensynet til ISPS sikringen (regler for terrørsikring) af havnens arealer. Havnebelysning er en del af de nødvendige sikringstiltag for at sikre havn og havnefaciliteter døgnet rundt, og ikke kun når der foregår aktiviteter, i henhold til EU-Forordningen 725/2004 samt EU-direktiv 2005/65 samt Trafikstyrelsens bekendtgørelse om sikring af havne, BEK NR. 1282 af 26/08/2020.

Det er muligt at tænde/slukke lysmasterne individuelt, ligesom belysningen kan dæmpes. Belysningen vil, som det allerede sker i dag i industrihavnen, tilpasses de aktiviteter, der foregår på arealet. Desuden er belysningen, der etableres på arealet for Etape 3 udvidelsen, som følge af nyere teknologi, endnu mere justeringsparat end belysningen på arealerne i industrihavnen, hvilket er valgt med baggrund i erfaringerne fra denne del af havnen. Det vil dog aldrig være muligt at slukke helt for lysene pga. sikringstiltag herunder kameraovervågning, der nødvendiggør tilstrækkelig baggrundsbelysning.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Bornholms Regionskommune vurderer, at det fra et landskabeligt og visuelt perspektiv ville være et godt og rimeligt miljøhensyn at slukke lyset, når der ikke foregår aktiviteter. Sikkerhed og begrænsning af risiko for uheld og katastrofer indgår imidlertid også i det brede miljøbegreb i miljøvurderingsloven. Det er nødvendigt at afveje disse hensyn. Trafikstyrelsen har myndighed indenfor sikkerhedsregler på havnearealer. Bornholms Regionskommune tager Trafikstyrelsens bemærkninger herunder til efterretning og stiller ikke vilkår om slukning af lys af landskabelige og visuelle hensyn.

Høringssvaret har ikke givet anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen vurderer det ikke er muligt at sætte vilkår om slukning af belysningen på havnearealerne, da det potentielt kan være i konflikt med danske og internationale sikkerhedsregler på havnearealerne. Det er styrelsens forståelse at havnen foretager de foranstaltninger som er rimelig muligt indenfor rammerne af havnens drift og dertilhørende regler.

4.8 Tema: Risikovirksomheder og sikkerhedszoner

Tre høringssvar handler om risikovirksomheder og sikkerhedszoner. Et høringssvar peger på, at Bornholms Energi og Forsyning er angivet i den samlede miljøkonsekvensrapport som en kolonne 3 virksomhed, men er en kolonne 2 virksomhed⁶.

I høringssvarene er der en opfordring til at øge fokus på driftsfasen og hvilke aktiviteter, der skal foregå hvor indenfor projektområdet. Høringssvarene udtrykker bekymring for, om lokalplanens muligheder kan påvirke de beregnede risikokurver, eksisterende miljøgodkendelser eller fremtidige udviklingsmuligheder for risikovirksomhederne. Yderligere spørges til om lokalplanen er korrekt afgrænset og påvirker adgangsveje til virksomheder.

To høringssvar udtrykker bekymring for øget aktivitet omkring rørledninger og et høringssvar opfordrer til, at der opsættes skilte om maksimal frihøjde ved rørledning over Munch Petersens Vej for at reducere risikoen for uheld i forbindelse med den øgede trafik under udvidelsen af Rønne Havn.

---

⁶ En virksomhed kaldes en risikovirksomhed, hvis den opbevarer farlige stoffer i mængder over en vis grænse.

Risikovirksomheder inddeles i to kategorier: kolonne 2 og kolonne 3. Det er stoffernes anvendelse eller den oplagrede mængde, der afgør, hvilken kolonne en risikovirksomhed tilhører. Kolonne 3-virksomhederne anvender eller oplagrer den største mængde farlige stoffer.

Et hørings svar spørger til, om en sikkerhedszone omkring en bygning på Skansevej 2 er retvisende og giver anledning til særlige foranstaltninger.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt hørings svarene og er kommet med følgende bemærkninger:

Det er taget til efterretning (red. At Bornholms Energi og Forsyning er en kolonne 2 virksomhed). Det ændrer ikke på miljøkonsekvensvurderingens vurderinger og konklusioner.

Der er ikke tale om en fejl, da lokalplangrænsen følger den vedtagne lokalplan nr. 00-64. Portadgang bliver ikke påvirket af lokalplanen.

Evt. behov for supplerende skiltning aftales mellem Rønne Havn, Bornholms Energi og Forsyning (BEOF) og Politiet. Rønne Havn påtager sig ikke ansvaret for skader på rør- og installationer m.v. påført af tredjemand.

BEOF er som øvrige i lokalplanområdet omfattet af vilkårene i forhold til den allerede udlagte sikkerhedszone.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Bornholms Regionskommune tager oplysningen om at Bornholms Energi og Forsyning er en kolonne 2 virksomhed til efterretning. Bornholms Regionskommune vurderer i lighed med Rønne Havn A/S, at forholdet ikke påvirker miljøkonsekvensrapportens vurderinger og konklusioner.

I Lokalplan 151, § 3.1 er indarbejdet en bestemmelse om at arealet markeret som sikkerhedszone⁷ på kortbilag 2 ikke må anvendes til risikofølsomme formål herunder personalefaciliteter, kontorer og administration. Det er på den baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at der er taget hensyn og sikret, at der i driftsfasen ikke vil opstå forhold, der kan påvirke de beregnede risikokurver.

En lokalplan har ikke handlepligt. Den vil derfor ikke få indvirkning på gældende miljøgodkendelser og eksisterende aktiviteter. Som det fremgår af bemærkningerne fra Rønne Havn A/S er lokalplanens afgrænsning på strækket ved Bornholms Energi og Forsynings matrikel lagt, så den følger afgrænsningen af lokalplan 00-64. Lokalplanen vil ikke få betydning for eksisterende vejadgange.

Bornholms Regionskommune ser det som en god ide, at opsætte skilt om frihøjde ved rørbro. Henset til at den samlede miljøkonsekvensrapport viser en ubetydelig risiko for påkørsel af rørbro, ser Bornholms Regionskommune ikke grundlag for at stille vilkår om skiltning i tilladelsen til landsiden af projektet.

Den udlagte sikkerhedszone i Bornholms Kommuneplan 2020 har ikke betydning for gældende lokalplaner og eksisterende forhold. Sikkerhedszonen fungerer som en opmærksomhedszone og Bornholms Regionskommune skal følge en bestemt procedure i forhold til risikomyndigheder ved ny lokalplanlægning indenfor sikkerhedszonen.

Bestemmelserne er beskrevet i bekendtgørelse nr. 371, af 21. april 2016 vedrørende planlægning omkring risikovirksomheder. Med dette udgangspunkt, skal planmyndigheden inddrage hensynet til risikoen for større uheld i planlægningen forud for fastlæggelse af bestemmelser for arealanvendelsen i en kommune- og lokalplan, som omfatter arealer, der ligger nærmere end 500 meter fra risikovirksomhederne.

---

⁷ Bornholms Regionskommune har ændret ordet risikozone i høringsmaterialet til sikkerhedszone i planerne som lægges til vedtagelse. Ændringen er foretaget idet Bornholms Regionskommune kunne konstatere, at der var forvirring omkring begrebet under høringen af Forslag til Kommuneplantillæg nr. 19 og forslag til Lokalplan nr. 151. Bornholms Kommuneplan 2020 bruger i forvejen betegnelsen sikkerhedszone om samme zoner.

Bestemmelserne omkring bygningsomfang i Lokalplan nr. 151 er meget åbne og indeholder ikke regulerende bestemmelser i en grad som nødvendigvis kan anses som retningslinjer for områdets fremtidige udformning. Planen giver således ikke et muligt grundlag til at forestille sig, hvordan området bliver med hensyn til bebyggelsens art og omfang jf. Planlovens mindstekrav. Dette betyder, at de ikke giver en byggeret til projekter som vurderes som værende en signifikant ændring af det bestående miljø. Et projekt som forudsætter fuld udnyttelse af mulighederne for byggeri i Lokalplan nr. 151 vil derfor med overvejende sandsynlighed forudsætte en projektlokalplan eller et nyt plangrundlag. Ved ny planlægning, vil Bornholms Regionskommune igen inddrage hensynet til sikkerhedszonen.

Høringssvaret har ikke givet anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

4.9 Tema: Natura 2000

To høringssvar peger på, at Natura 2000-planerne for 2022-2027 blev vedtaget den 3. juli 2023. I den samlede miljøkonsekvensrapport omtales kun forslag til planerne. Herudover er der inden for de sidste par år sket nogle ændringer i udpegningerne af Natura 2000-områder på havet omkring Rønne Havn, hvilket bør opdateres i både Kommuneplantillæg nr. 19, Lokalplan nr. 151, den samlede miljøkonsekvensrapport og tilladelsen til projektet, landsiden. Samtidig peges på, at afstand mellem plan- og projektområdet og nærmeste Natura 2000-område bør specificeres.

Natura 2000 bliver yderligere behandlet under afsnit 4.10 'Tema: Tilstrækkelige beskrivelser i den samlede miljøkonsekvensrapport' i forhold til nogle af den samlede miljøkonsekvensrapports vurderinger angående Natura 2000-områderne.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvarene og er kommet med følgende bemærkninger:

Det er korrekt at Natura 2000-planerne for 2022-27 efterfølgende er vedtaget. Som det også fremgår af rapportens tekst, side 173/174, er der ikke foretaget ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne imellem de to planperioder (udover tilføjelsen af habitattypen surt overdrev, ved N187), og derfor indgår de mest opdaterede udpegningsgrundlag i udkast til Natura 2000-planerne for 2022-27 i rapporten, som var de gældende, og målsætninger for Natura 2000-områderne er beskrevet på baggrund af disse. Den efterfølgende vedtagelse af planerne ændrer således ikke på miljøkonsekvensvurderingens vurderinger og konklusioner.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Den samlede miljøkonsekvensrapport var stort set færdigudarbejdet på tidspunktet for Natura 2000-planernes vedtagelse den 3. juli 2023. Den samlede miljøkonsekvensrapport var, sammen med det øvrige materiale, ved at blive klargjort til at blive sendt i høring den 7. juli 2023. Vedtagelsen af planerne nåede derfor ikke med i den samlede miljøkonsekvensrapport.

Bornholms Regionskommune vurderer, i lighed med Rønne Havn A/S, at vedtagelsen ikke ændrer på den samlede miljøkonsekvensrapports vurderinger og konklusioner. Bornholms Regionskommune finder ikke anledning til, at den samlede miljøkonsekvensrapport skal genåbnes og informationen om Natura 2000-planer rettes.

Bornholms Regionskommune skal, på baggrund af høringssvarene, forberede Kommuneplantillæg nr. 19, Lokalplan nr. 151 og 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3' til endelig vedtagelse. Bornholms

Regionskommune har i den forbindelse rettet informationerne om de vedtagne Natura 2000-planer samt præciseret afstand til nærmeste Natura 2000-område i de tre dokumenter.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen bemærker at miljøkonsekvensrapportens vurderinger i henhold til Natura 2000 stadig er tilstrækkelige da vedtagelsen af de nye planer ikke medfører væsentlige ændringer.

4.10 Tema: Tilstrækkelige beskrivelser i den samlede miljøkonsekvensrapport

To høringssvar stiller spørgsmål eller ønsker uddybninger og rettelser til den samlede miljøkonsekvensrapport. Det gælder blandt andet i forhold til beskyttelsen af Natura 2000 og bilag IV-arter samt muligheden for målopfyldelse i forhold til de danske vandplaner og vandrammedirektivet, samt den danske havstrategi. Bemærkningerne er herunder delt op i underemner.

4.10.1 Redegørelse for vurdering af at skibstrafik i driftsfasen ikke påvirker Natura 2000-områder

Et høringssvar peger på, at der i den samlede miljøkonsekvensrapport bør indgå en redegørelse for, hvilke påvirkninger den øgede skibstrafik i driftsfasen vil medføre (øget forstyrrelse og øget støj), og hvorfor dette ikke påvirker Natura 2000-områderne.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

Der vil forekomme aktiviteter, herunder øget skibstrafik i forbindelse med lastning/lodsning af vindmøllekomponenter, under driftsfasen af etape 3-udvidelsen. Den øgede skibstrafik vil medføre en stigning i undervandsstøjen, men da området omkring Rønne Havn i forvejen er domineret af undervandsstøj fra eksisterende skibstrafik (gennemsnitligt lydniveau på 95-100 dB (se Bilag 14 til miljøkonsekvensrapporten)), vurderes det, at der ikke vil forekomme en signifikant stigning i undervandsstøjniveauet, der kan medføre potentielle påvirkninger på Natura 2000-områderne, og emnet behandles ikke yderligere.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.

4.10.2 Kumulativ påvirkning på Natura 2000-områder

Et høringssvar peger på, at redegørelsen for kumulative effekter, som kan påvirke Natura 2000-områder skal indeholde alle elementer, der kan bidrage til den kumulative effekt, herunder alle etaperne af havneudvidelsen.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

Der er redegjort for de kumulative effekter af projektet i samspil med etape 1 og 2, da der er vurderet op mod eksisterende forhold.

Som det også fremgår af afgrænsningsnotatet for etape 3-udvidelsen, er etape 4 ikke medtaget i vurderingerne af de kumulative effekter, da projekt og plangrundlag for denne etape endnu ikke er godkendt. Når miljøvurdering af etape 4 gennemføres efterfølgende, vil nærværende etape 3, som vedtaget projekt og plangrundlag, indgå i vurderingen af de kumulative effekter i samspil med projektet for etape 4, således, at den samlede påvirkning af de selvstændige projekter for de to etaper beskrives og vurderes kumulativt, herunder også andre relevante kumulative projekter.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Anlægsprojekterne i Rønne Havns udvidelses Etape 1 og Etape 2 er gennemført og områderne taget i brug. Lokalplan nr. 091 'For udvidelse af Rønne Havn' og Lokalplan 115 'Oplagsplads og rekreativt område ved

Galløkken', som dækker de to etaper, er udnyttet i det omfang, der er opnået tilladelser efter blandt andet miljøvurderingsloven. Der er stadig uudnyttede muligheder i Lokalplan nr. 091 i form af byggefelter, der ikke er bebygget. Bornholms Regionskommune vurderer ikke, at byggefelterne i sig selv påvirker Natura 2000-områderne. Det vil afhænge af, hvilke funktioner fremtidige bygninger kommer til at indeholde. Da det ikke er kendt på nuværende tidspunkt, er det ikke muligt at inddrage dem i vurdering af kumulativ påvirkning på Natura 2000-områderne.

Bornholms Regionskommune forventer i lighed med Rønne Havn A/S, at de kumulative effekter af alle forudgående etaper, Etape 3 og Etape 4 belyses i forbindelse med miljøkonsekvensvurdering af Etape 4.

I forhold til Bornholms Regionskommunes myndighedsområde ses beskrivelsen af kumulative forhold at være dækkende. Høringssvaret har ikke givet nye oplysninger, der giver anledning til at anmode om yderligere belysning af kumulative effekter. Høringssvaret har heller ikke givet anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen bemærker at de kumulative effekter er behandlet og høringssvaret ikke giver anledning til yderligere behandling.

4.10.3 Påvirkning med støj på bilag IV-art

Et høringssvar peger på, at der ved vurdering af påvirkning på marsvin bør indgå en redegørelse for støjpåvirkning uden for havneområdet.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

Da marsvin er på bilag IV på habitatdirektivet skal det sikres, at der ikke sker forsætlig forstyrrelse af arten i dens naturlige udbredelsesområde, samt at yngleområder ikke påvirkes, så artens økologiske funktionalitet ikke svækkes. Den økologiske funktionalitet betyder bestandens evne til at nå eller opretholde en levedygtig bestandstørrelse med potentialet til at nå og opretholde en gunstig bevarelsesstatus for hele arten, følgelig bevarelsen af yngle- og rasteområderne. Derfor sikrer artikel 12(1)(d) i habitatdirektivet, at sådanne steder og områder ikke beskadiges eller ødelægges af menneskelige aktiviteter. Udvidelsen af Rønne Havn indebærer nedramning af spuns og nedbrydning af eksisterende stencmole samt opfyldning bag spunsen og inddragelse af havområdet inde i havnen. Marsvin er følsomme overfor støj. Nedramning af spuns i havbunden er forbundet med høje støjniveauer, der potentielt kan skade påvirke marsvins hørelse, hvis disse befinder sig inden for nogen hundrede meter af nedramningen.

Nedramningen af spuns ved udvidelsen af Rønne Havn forekommer bag dækkende værker (stencmoler og stensætninger). Da udbredelse af undervandsstøj fra nedramning af spuns forekommer bag dækkende værker vil det ikke medføre signifikante undervandsstøjniveauer udenfor havneområdet, da undervandsstøjen fra nedramning af spuns vil blive reflekteret af de dækkende værker og dermed forblive inde i havneområdet. Det vurderes derfor, at der ikke vil forekomme en forøgelse af undervandsstøj uden for havnebassinet, som kan medføre høreskader eller adfærdsændringer hos marsvin. Påvirkning af marsvin fra nedramning af spuns indenfor dækkende værker i form af hørenedsættelse eller adfærdsændringer vurderes at være ubetydelig.

Selve nedbrydningen af stencmoler forventes udført med gravemaskine fra land og på flåde fra vandsiden. Der vil forekomme en stigning i undervandsstøjniveauet fra aktiviteterne, men det vil være sammenligneligt med påvirkningerne fra skibsstøj (Nedwell & Edwards, 2004). Derfor vurderes ingen af aktiviteterne at generere støj, der er så kraftig, at det kan påvirke hørelsen eller adfærd hos marsvin signifikant. Påvirkning af marsvin fra

nedbrydning af eksisterende stenmole i form af hørenedsættelse eller adfærdsændringer vurderes at være ubetydelig.

Suspendering af sediment kan potentielt medføre påvirkninger på havpattedyr, herunder marsvin, i form af fysiske forstyrrelser samt påvirkning af lys- og fødeforhold og fødesøgning i forbindelse med suspension af sediment i vandsøjlen og bioakkumulation af skadelige stoffer. Det vurderes, at der ikke vil ske spredning af suspenderet sediment udenfor havnens dækkende værker i forbindelse med anlægsarbejdet og dermed, at der ikke er nogen påvirkning på marsvin heraf.

Rønne Havn er ikke beliggende i et udpeget yngle- eller rasteområde og området foran havnen udgør kun et meget begrænset område af det samlede vandområde, hvori marsvinene (Østersøpopulationen) befinder sig. På den baggrund vurderes påvirkningen af marsvin at være ubetydelig, idet både marsvin, og de fisk der udgør deres fødegrundlag, blot midlertidigt vil flytte sig fra området i den tid, hvor arbejdet pågår. Da der er tale om en enkeltstående kortvarig aktivitet i et område uden vigtig betydning for marsvin, vurderes der ikke at være tale om forstyrrelse af individer.

Projektområdet for Rønne Havn er ikke et vigtigt yngle- eller fødesøgningsområde for marsvin, og marsvin betragtes som en sjælden gæst omkring Rønne Havn og i farvandet ved Bornholm. Det vurderes samlet set, at etape 3 af Rønne Havn ikke vil medføre forsætlige drab, forstyrrelser eller ødelæggelse af yngle og rasteområder for marsvin, ligesom områdets økologiske funktionalitet for marsvin ikke vil blive påvirket. Bilag IV-beskyttelsen af marsvin vurderes derfor at blive opretholdt.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen har tidligere været i dialog med Rønne Havn om den pågældende metode og har i denne sammenhæng vurderet tilgangen tilstrækkelig, Styrelsen har derfor ikke yderligere spørgsmål.

4.10.4 Siltgardin og sedimentspredning både i forhold til Natura 2000 og målsatte vandområder

Et høringssvar peger på, at der i den samlede miljøkonsekvensrapport bør indgå en redegørelse for hvor meget sediment, der kan løbe udenom/under et siltgardin, som etableres ved åbning i kajvæggen i Fiskeribassinet. Der skal også redegøres for hvor dette vil sedimentere.

Høringssvaret peger også på, at der bør redegøres for, hvordan anlægsaktiviteternes forøgede suspension af sedimentkoncentrationer er sammenlignelig med de naturlige variationer i en havn med skibstrafik. Der ønskes yderligere redegørelse for, hvorfor forøget suspension af sediment ikke vil forventes at medføre frigivelse af miljøfarlige forurenende stoffer.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

Det vurderes, at der som følge af mindre "åbninger" i siltgardinet tæt på bunden grundet ujævnheder i bunden kun vil kunne løbe meget små mængder opfyldningsmateriale i form af rent sand under siltgardinet, og at dette sand som følge af den relativt grove kornstørrelse, nærhed til bunden og de relativt lave strømhastigheder i området vil aflejres helt lokalt omkring siltgardinets relativt lille udstrækning. Dette rene sand vil med tiden indgå i den naturlige sedimentdynamik i havnen.

Ophvirvling af sediment fra roterende skibsskruer er brugt som et eksempel på en påvirkning, der allerede finder sted i havnen og som foregår mere eller mindre kontinuerligt.

Havnebunden i Rønne Havn påvirkes i dag i høj grad af strøm genereret af skibsskruer fra store skibe, "waterjets" fra hurtigfærgerne og azipod thrustere fra krydstogtskibe, der kan ophvirvle og flytte store mængder

bunds sediment. De fleste kajer i Rønne Havn er af samme grund forsynet med bundsikring netop for at undgå at havbundsmaterialet flytter sig for meget rundt, da det kan resultere i ændringer af vanddybden.

En undersøgelse fra Vejle Havn af turbiditet forårsaget af sediment, som hvirvles op af skibsskruer, viser, at der ved anløb/afgang af skibe, der i størrelse og antal, som minimum er sammenlignelige med skibstrafikken i Rønne Havn, skabes en påvirkning fra skibsskruerne, der forårsager en meget dynamisk turbiditet inde i havnebassinet med en suspenderet sedimentkoncentration på helt op til ca. 300 mg/l i perioder (den maksimale koncentration som måleudstyret kunne måle). Nogle af målingerne viser, at det tog ca. et døgn før turbiditeten var normaliseret igen (<https://www.vejle.dk/media/52639/tilladelse-til-oprensning-af-vejle-inderhavn-og-svajebassin.pdf>).

En overordnet gennemgang af historiske ortofotos i området omkring Rønne Havn viser dertil en generel tendens med uklart vand/grumset vand inden for havnens dækkende værker for hovedparten af besigtigede ortofotos (Miljøgis.dk), og på nogle kort er sedimentfanerne direkte synlige.

Det fremgår derved, at der i havne generelt og i særdeleshed i havne med tung skibstrafik som Rønne Havn, vil være en meget dynamisk og periodevis meget høj koncentration af suspenderet sediment i vandfasen.

Opfyldning af Fiskeribassinet vil være afgrænset af en kajvæg og siltgardin, der hvor der ikke er kajvæg, og spredningen herfra vil derfor være ingen eller meget begrænset. Derfor er det kun de øvrige anlægsaktiviteter, såsom spunssætning og rydningen af eksisterende moler, der er de sedimentforstyrrende aktiviteter, der sammenholdes med påvirkningen fra skibenes anløb i havnen. Forøgede suspenderede sedimentkoncentrationer forårsaget af anlægsaktiviteterne vurderes at være mindre, eller som et konservativt estimat i samme størrelsesorden, som de koncentrationer, der skyldes påvirkning fra skibstrafikken, og dertil henledes der til at anlægsarbejdet er en enkeltstående hændelse.

Den skrevne sætning bør læses til ende. Ordlyden i kapitlet er: "Forøgede suspenderede sedimentkoncentrationer forårsaget af anlægsaktiviteter vurderes derfor sammen med de forholdsvist lave koncentrationer af miljøfarlige forurenende stoffer i havbunden ikke at medføre frigivelse af miljøfarlige forurenende stoffer, der kan påvirke tilstanden for kvalitetselementet nationalt specifikke stoffer eller den kemiske tilstand, eller være til hinder for målopfyldelse."

Det udelukkes altså ikke, at der kan forekomme en frigivelse, men det vurderes på baggrund af redegørelsen for sediments beskaffenhed (herunder lavt indhold af miljøfarlige forurenende stoffer) samt den begrænsede spredning af sediment, at en frigivelse vil være så begrænset, at det ikke vil påvirke tilstanden for miljøfarlige forurenende stoffer.

Et siltgardin, der er forankret til bunden, vurderes at give en væsentlig reduktion i spredning af sediment (se evt. <https://www2.mst.dk/udgiv/publikationer/2001/87-7944-673-6/html/kap06.htm>). Anvendes et boblegardin, vil det tilsvarende væsentligt reducere spredningen af sediment som påvist i et projekt i Göteborg, hvor der er foretaget målinger på begge sider af boblegardinet (Utvärdering av bubbelridå vid dumpning av muddermassor i lundbyhamnen, göteborg, april 2015, Göteborgs hamn ab & rohde nielsen a/s, udarbejdet af COWI). Reduktion af spredning vil være stor, da sedimentet i projektområdet overvejende består af grove fraktioner, der nemmere tilbageholdes i silt- eller boblegardin.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen vurderer, at Rønne Havns besvarelse tilstrækkeligt oplyser emnet.

4.10.5 Relevant data til vurdering af påvirkninger på målsatte vandområder

Et hørings svar peger på, at der i den samlede miljøkonsekvensrapport er henvist til et sæt data i MiljøGIS for vandområdeplanerne, som ikke er det nyeste og at det nyeste bør bruges i stedet.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

Det er en forglemmelse, at der ikke fremgår reference til miljøgis for vandområdeplan 2021-2027 i høring også. Vurderinger er baseret på de nyeste offentliggjorte data, som det også fremgår af teksten lidt senere i kapitlet: "Vurderinger af udvidelsen af Rønne Havns påvirkninger af vandområder er foretaget både i forhold til tilstanden af vandområderne i vandområdeplaner 2015-2021 og i udkast til vandområdeplaner 2021-2027, da disse tilstandsvurderinger er de nyeste og de, som forventes at være gældende, når projektet etableres." Vurderingerne er således baseret på vandområdeplanerne for 3. planperiode.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Bornholms Regionskommune finder, at Rønne Havn A/S' bemærkning tilfredsstillende svarer på høringssvarets spørgsmål til anvendt data.

Høringssvaret har ikke givet nye oplysninger, der giver anledning til at anmode om yderligere belysning af anvendt data eller vurderinger på baggrund af data. Høringssvaret har heller ikke givet anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen vurderer, at Rønne Havns svar er tilstrækkeligt og det ikke giver anledning til ændringer i vurderingerne.

4.10.6 Næringsstoffer i forhold til vurdering af påvirkning på målsatte vandområder

Et høringssvar peger på, at der mangler redegørelse for hvad målinger af næringsstofkoncentrationer viser, samt uddybende redegørelse for risikoen for frigivelse af yderligere næringsstoffer i forbindelse med projektet.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

De angivne næringsstofkoncentrationer gælder for sediment. Det er i miljøkonsekvensrapporten (afsnit 15.5.1.1) vurderet, at en frigivelse af N og P fra anlægsfasen vil være meget begrænset. Her følger en uddybende redegørelse, der begrundet vurderingen:

På baggrund af sedimentprøver fra Rønne Havn kan det konkluderes, at sedimentet overvejende består af grove fraktioner. Det betyder, at forstyrret/suspenderet sediment hurtigt vil aflejres på bunden igen efter forstyrrelsen fra anlægsarbejdet er ophørt. Det vil dermed være meget begrænsede mængder, der er i suspension, og hvorfra der vil kunne frigives næringsstoffer. Analyser viser også, at der er et lavt organisk indhold i havbundssedimentet. Generelt vil næringsstoffer være bundet i det organiske materiale i sedimentet, hvis indhold som oftest stiger med forekomsten af finere sedimentfraktioner, såsom ler og silt (DCE, 2019a). Dette bekræftes yderligere af de lave niveauer af N og P, der målt i sedimentet i havnen (for eksempel hvis der sammenlignes med niveauer i danske fjord (miljødata.dk)), og den biotilgængelige del af kvælstof vil alt andet lige være endnu lavere. Næringsstof i de dybere lag af havbunden vil tilmed være hårdere bundet til sedimentpartiklerne og derved mindre omsætteligt og tilgængeligt for algevækst. Det vurderes derfor, at suspension af sediment i dybere lag (under de øverste 10 cm af sedimentet), vil frigive et lavere indhold af næringsstoffer end de målte koncentrationer, der repræsenterer det øverste lag af havbunden.

Suspenderet sediment forårsaget af anlægsaktiviteter vil forekomme som en enkeltstående hændelse og vil kun forekomme kortvarigt, idet anlægsaktiviteterne, der forstyrrer havbunden, har begrænset varighed (2,5-4,5 måned i løbet af forår/sommer 2024) og eftersom sedimentet hurtigt vil lægge sig på bunden igen. Dertil vil

frigivne næringsstoffer hurtigt blive fortyndet med afstanden til anlægsarbejderne. Frigivelse af biotilgængeligt kvælstof og fosfor fra suspenderet sediment vurderes ud fra ovenstående redegørelse at være så begrænset, at det ikke vil øge opblomstring af fytoplankton. Forstyrrelser af sedimentet i havnen er flere steder i miljøkonsekvensrapportens kapitel 15 sidestillet med den resuspension af sediment, som tung skibstrafik i havne uundgåeligt medfører. Den begrænsede frigivelse af næringsstoffer, der kan forekomme som følge af anlægsarbejder, vurderes ikke at være større end den næringsstoffrigivelse fra resuspension af sediment, der foregår i aktive havne med anløb af store skibe. Der vurderes ikke at være tale om en mertilførsel af kvælstof til vandområdet, da anlægsaktiviteterne udelukkende bevirker en omløjring af havbundssedimentet og altså af den interne kvælstofpulje i havnen, som allerede foregår kontinuerligt fra havnens drift.

Det vurderes på baggrund heraf, at anlægsfasen ikke vil medføre en risiko for forringelse af kvalitetselementet fytoplankton eller en forhindring af målopfyldelse for samme kvalitetselement. Det følger heraf, at der heller ikke sker påvirkninger af de to øvrige biologiske kvalitetselementer rodfæstede bundplanter og bunddyr dvs. hverken gennem bortskygning af bundplanter eller forøget sedimentation af iltforbrugende organisk materiale (alger).

Den potentielle frigivelse af næringsstoffer er begrænset og udgør alene en omløjring inden for havnens dækkende værker. Vandområdet som helhed påvirkes ikke af næringsstoffer fra projektet, hvorfor det ikke har betydning for vandområdeplanernes indsatsprogram for næringsstoffer, herunder kvælstofindsatsen.

Frigivelse af næringsstof fra forstyrrelse af havbundssediment i Rønne Havn er uddybet her ovenfor.

Under opfyld til landareal begrænses sedimentspredningen af et silt- eller boblegardin. Næringsstoffkoncentrationer i opfyldet kendes ikke, men som det fremgår af teksten og uddybet svar i nedenstående afsnit 4.10.10 'Renhed af materialer i forhold til vurdering af påvirkning på målsatte vandområder og havområder', er det rent sand fra indvindingsområder, der benyttes, som helt naturligt har et lavt næringsstofindhold. Den potentielle frigivelse af kvælstof og fosfor under opfyld til landareal vurderes derfor at være negligibel og ikke at medføre forhøjede næringsstoffkoncentrationer, der kan påvirke fytoplankton.

I miljøkonsekvensrapportens afsnit 15.7.1 er der redegjort for udsivning fra de nye landarealer i driftsfasen. Som beskrevet, så kendes næringsstoffkoncentrationerne i opfyldet ikke, men det er rent sand fra indvindingsområder, der har et naturligt lavt næringsstofindhold. Udsivningen fra det nye landareal vurderes ikke at være større end bidraget fra udsivning fra det eksisterende landareal samt det havbundsareal, som beslaglægges efter opfyld, hvor der er en helt naturlig udveksling af næringsstoffer mellem havbunden og vandfasen.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen vurderer, at Rønne Havns besvarelse belyser emnet tilstrækkeligt.

4.10.7 Ålegræs i forhold til vurdering af påvirkning på målsatte vandområder

Et høringssvar peger på, at det ikke fremgår tydeligt hvilke data vurderingen for ålegræs er baseret på. Der peges samtidig på, at målopfyldelse for ålegræs i vandområde nr. 56 'Østersøen' er 10 % dækning til mindst 7,5 meters dybde og at da Rønne Havn ikke er registreret som uegnet ålegræshabitat, så gælder målsætningen også indenfor havnebassinet i plan- og projektområdet.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

I miljøkonsekvensrapportens afsnit 15.3.1.1 omhandlende ålegræs, er der redegjort for den nuværende voksedybde (hovedudbredelsesområde) af ålegræs (1,7 m – 4,2), der er fundet for ålegræs i forbindelse med Novana-overvågningen omkring Bornholm, der således repræsenterer hele vandområde nr. 56 og ligger til

grund for tilstandsvurderingen i vandområdeplanerne 2021-2027 omkring Bornholm. Der er i denne vurdering taget udgangspunkt i hovedudbredelsen for at sikre, at der ikke vil være en forringelse af tilstanden for ålegræs. Da de potentielle påvirkninger fra anlægsaktiviteter er midlertidige (2,5-4,5 måneder) og foregår bag havnens dækkende værker, vil suspenderet sediment og potentiel frigivelse af næringsstoffer forekomme som en enkeltstående hændelse og vil kun forekomme kortvarigt, idet anlægsaktiviteterne har begrænset varighed og eftersom sedimentet hurtigt vil lægge sig på bunden igen grundet sedimentets beskaffenhed.

Eftersom den aktuelle hovedudbredelse af ålegræs i vandområde 56, findes på 4,2 meter på det dybeste sted, og ikke 7,5 meter som er miljømålet, er der således ikke målopfyldelse, hvilket antages at skyldes eksisterende påvirkninger, herunder den eksisterende næringsstofpåvirkning eller andre betydende presfaktorer.

For at sikre at etape 3-udvidelsen af Rønne Havn ikke forringer tilstanden for ålegræs i vandområdet, er vurderingerne overvejende fokuseret på den aktuelle hovedudbredelsesdybde for vandområdet. Da påvirkning fra havneudvidelsen er midlertidig og begrænset, vurderes det, at der ikke vil ske en forringelse af tilstanden i forhold til den nuværende hovedudbredelse. Det vurderes, at målopfyldelsen på 7,5 m for hovedudbredelsen ikke vil blive påvirket og at havneudvidelsen derfor ikke vil forhindre målopfyldelse for vandområde 56.

Som ønsket indledningsvist af Miljøstyrelsen i dette høringssvar, orienteres Miljøstyrelsens overvågningsenhed for marine vande af Rønne Havn, når anlægsaktiviteterne påbegyndes.

I miljøkonsekvensrapportens afsnit 15.3.1.1 omhandlende ålegræs, er der redegjort for den nuværende voksedybde (hovedudbredelsesområde) af ålegræs (1,7 m – 4,2), som der er fundet for ålegræs i forbindelse med Novana-overvågningen omkring Bornholm, der således repræsenterer hele vandområde nr. 56 og ligger til grund for tilstandsvurderingen i vandområdeplanerne 2021-2027 omkring Bornholm.

Eftersom den aktuelle hovedudbredelse af ålegræs i vandområde 56, findes på 4,2 meter på det dybeste sted, og ikke 7,5 meter som er miljømålet, er der således ikke målopfyldelse, hvilket antages at skyldes eksisterende påvirkninger, herunder den eksisterende næringsstofpåvirkning eller andre betydende presfaktorer.

NOVANA-overvågningen foregår repræsentativt for vandområder, hvorfor målestationer/transekter ikke er placeret inde i havne. Dette gælder også Rønne Havn, hvilket kan understøttes af, at Rønne Havn er omfattet af en vejledende udpegningszone som aktivitetszone ligesom som øvrige erhvervshavne i Danmark. Der ligger ingen Novana-ålegræstransekter inde i Rønne Havn og derfor kender vi ikke ålegræssets aktuelle voksedybde inde i havnen. Ålegræsset uden for Rønne Havn har sin hovedudbredelse på mellem 1,7 – 4,2 meters dybde, som er repræsentativt for vandområdet. Det antages at i en aktiv havn som Rønne Havn med skibstrafik med store fartøjer og aktiviteter, vil der kontinuert ske forstyrrelse af bundsedimentet inde i havnen, hvorfor en potentiel udbredelse af ålegræs inde i havnen vil være på niveau med det som vokser uden for havnen. Selvom ålegræs potentielt vokser inde i havnen og miljømålet gælder inden for havnen, så vurderes Rønne Havn ikke at være indenfor ålegræssets primære udbredelsesområde. Derudover vil suspenderet sediment og deraf potentiel frigivelse af næringsstoffer forårsaget af anlægsaktiviteter som følge af havneudvidelsen foregå i en kort periode (2,5-4,5 måneder) bag havnens dækkende værker og vil forekomme som en enkeltstående hændelse. Forstyrret sediment under anlægsfasen vil hurtigt aflejres på bunden igen, da det hovedsageligt består af grove fraktioner.

Det vurderes derfor, at der ikke vil være nogen påvirkning fra sediment og næringsstoffer uden for havnen, og inde i havnen vil en sådan midlertidig resuspendering af sediment ikke medføre hverken en forringelse af ålegræssets tilstand for hele vandområde nr. 56 eller være til hinder for målopfyldelsen i vandområdet som helhed.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen vurderer, at Rønne Havns besvarelse belyser emnet tilstrækkeligt.

4.10.8 Introduktion af ikke-hjemmehørende arter i forhold til vurdering af påvirkning på havområder

Et høringssvar peger på et behov for at præcisere, hvad der menes med 'Østersøen' og reglerne for skibe i forhold til udtømning af ballastvand.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

NIRAS medgiver at det er utydeligt, hvad der forstås ved "Østersøen". Der menes i miljøkonsekvensrapportens kapitel 16 den danske del (ud til EEZ) i Østersøen. Uagtet denne mangelfulde præcisering, ændrer det ikke på vurderingen, eftersom vurderingen beror på antagelsen om korrekt håndtering af ballastvand, der udspringer fra den internationale ballastvandkonvention, som er godkendt af mere end 60 lande, hvilket repræsenterer mere end 70% af verdens skibskapacitet (IMO

<https://www.imo.org/en/MediaCentre/HotTopics/Pages/Implementing-the-BWM-Convention.aspx>)

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen vurderer, at Rønne Havns svar opklarer uklarhederne.

4.10.9 Sedimentprøver og analyse for miljøfarlige forurenende stoffer i forhold til vurdering af påvirkning på målsatte vandområder og havområder

Et høringssvar peger på, at der bør redegøres for hvorfor sedimentprøver er afgrænset til at måle på et bestemt sæt miljøfarlige forurenende stoffer.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

Til vurdering af havbundens forureningsgrad indenfor projektområdet er der taget udgangspunkt i de stoffer, der normalt undersøges for i havbundssedimenter, hvilket typisk er i forbindelse med fysiske aktiviteter i havbunden, såsom uddybning/oprensning, bypass og klappning. Disse stoffer er typisk tungmetaller, PAH'er, PCB'er og TBT. Ligeledes er der analyseret for kvælstof og fosfor i sedimentet i forhold til at undersøge sedimentets næringsstofbelastning. Langt de fleste analyserede miljøfarlige forurenende stoffer er fundet i lave koncentrationer og der vurderes derfor ikke at være indikationer på, at der skulle være forurening med andre stoffer end de analyserede.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Bornholms Regionskommune finder, at Rønne Havn A/S' bemærkning tilfredsstillende svarer på høringssvarets spørgsmål til sedimentprøver og miljøfarlige forurenende stoffer.

Høringssvaret har ikke givet nye oplysninger, der giver anledning til at anmode om yderligere belysning af sedimentprøver eller vurderinger på baggrund af data. Høringssvaret har heller ikke givet anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen vurderer høringssvaret er behandlet tilstrækkeligt.

4.10.10 Renhed af materialer i forhold til vurdering af påvirkning på målsatte vandområder og havområder

Et høringssvar peger på, at der bør redegøres for kriterier for sand fra søterritoriets renhed samt hvordan det sikres, at det indvundne materiale er rent.

Høringssvaret peger også på, at der bør redegøres for at brug af genbrugsmaterialer til opfyld ikke vil give anledning til overskridelse af miljøkvalitetskrav eller forringelse af miljøtilstanden.

Høringssvaret peger til sidst på, at der generelt mangler oplysninger om indholdsstoffer i de anvendte materialer og om det kan give anledning til overskridelse af miljøkvalitetskravene. Specifikt nævnes miljøfarlige forurenende stoffer i beton og offeranoder i sammenhæng med spunsvæggenes stålplæle.

Høringssvaret indeholder fire punkter:

- *Der mangler en redegørelse for hvorfor der kun er vurderet ud fra tungmetaller.*
- *Der mangler en konkret vurdering for hvor stor en andel af de miljøfarlige forurenende stoffer vil blive tilbageholdt i sandet.*
- *Det fremlægges at "afgivelsen under opfyldningen vil være kortvarig, da det vurderes at være meget kort tid de rene genbrugsmaterialer er i kontakt med de frie vandmasser". Her til mangler der en redegørelse for hvor lang tid genbrugsmaterialerne forventes at være i kontakt med de frie vandmasser.*
- *Vurderingen forholder sig ikke til matricerne sediment og biota.*

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

Der anvendes ikke kriterier til vurdering af sandets renhed. Råstofområderne ligger relativt langt fra kysten, dvs. langt fra de landbaserede kilder, og som oftest indvindes sandet fra de dybere havbundslag. Der er dermed tale om indvinding og opfyld med jomfruelige materialer fra intakt havbund, som ikke er påvirket af menneskelig aktivitet og dermed betragtes som uforurenat.

1. Der er kun vurderet på de stoffer, som i bekendtgørelsen om genbrugsmaterialer har fastsatte grænseværdier.

2. Tilbageholdelse af miljøfarlige stoffer i opfyldsmaterialet er beregnet i forbindelse med den pågående miljøvurdering af etape 4-udvidelsen af Rønne Havn, hvor man ønsker mulighed for at nyttiggøre ren/lettere forurenat jord. I jord er der typisk et højere indhold af organisk stof, som vil tilbageholde miljøfarlige stoffer i højere grad end i sand, der har et lavere indhold af organisk stof. Sammenligner man de anvendte fordelingskoefficienter (Kd) for jord med fordelingskoefficienter for sand (Miljøstyrelsens vejledning, 2010), fremgår det, at kviksølv er det metal, der afviger mest i kd-værdierne for jord og sand med en kd-værdi (der er konservativt fastlagt af Miljøstyrelsen), der er 126 gange mindre i sand end i jord. Indregnes denne faktor i tilbageholdelsen beregnet på Etape 4, hvor opfyldsmateriale i form af jord adskilles fra havet ved en sandbræmme på hhv. 5 og 40 meter, bliver tilbageholdelsen af kviksølv mellem 125 og 1.000 år. De øvrige metaller tilbageholdes mellem 200 - flere tusind år.

Opfyldning med rene genbrugsmaterialer i form af nedknust beton i Etape 3 vil ske fra landsiden i bunden af Fiskerihavnen, og derfor vil der være mange meters rent sand, der adskiller genbrugsmaterialet fra havet, idet afstanden fra bunden af fiskeribassinet og ud til den nye servicekaj (kaj 36) er ca. 160 meter. Benyttes materialet som supplement til belægningen, vil der ligeledes være mange meter sand (vertikalt og horisontalt), som metallerne vil blive forsinket i.

3. Størstedelen vil falde på bunden øjeblikkeligt. De fineste partikler (der udgør en lille del af alt materialet) vil være i vandfasen i længere tid.

4. Det er Rønne Havns rådgiver NIRAS ikke enig i. Vurderingerne i kapitlet, herunder påvirkninger fra delvis opfyldt (4,4 %) af rene genbrugsmaterialer, forholder sig til både vand, sediment og biota, herunder om udsivning giver anledning til overskridelser af miljøkvalitetskrav eller forringelse af tilstanden.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Bornholms Regionskommune skal som myndighed modtage analyser af det nedrevne byggeaffald, der ønskes genanvendt. Som det fremgår af bilag 6 til den samlede miljøkonsekvensrapport, skal analyserne vise, at byggeaffaldet er i kategori 1, for at det kan genanvendes. Bornholms Regionskommune vil holde øje med, at dette overholdes.

Bornholms Regionskommune finder, for kommunens myndighedsområde, at Rønne Havn A/S med de supplerende oplysninger har besvaret spørgsmålet i høringssvaret. Høringssvaret har ikke givet nye oplysninger, der giver anledning til at anmode om yderligere belysning af risiko for miljøfarlige stoffer i rene genbrugsmaterialer. Høringssvaret har heller ikke givet anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.

4.10.11 Udledning af tag- og overfladevand i forhold til vurdering af påvirkning på målsatte vandområder og havområder

Et høringssvar peger på, at der mangler en vurdering af, hvorvidt udledning af tag- og overfladevand fra fremtidig bebyggelse til havnebassinet vil give anledning til overskridelse af miljøkvalitetskravene.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

Der er ikke konkrete planer om fremtidig bebyggelse, men plangrundlaget sikrer fremtidige udviklingsmuligheder for Rønne Havn. Der foreligger på nuværende tidspunkt derfor ikke den nødvendige information om de kommende arealer, herunder afvandingsareal, anvendelse eller aktiviteter, bygningsmaterialer mv., og det er derfor ikke muligt at lave en konkret vurdering af påvirkningen fra udledning af overfladevandet til havnen. Vurdering af påvirkningen vil håndteres i en ansøgning/tilladelse om udledning, hvor det er muligt at regulere udledningen gennem vilkår, der sikrer at udledningen ikke giver anledning til overskridelse af miljøkvalitetskrav i recipienten eller yderligere forringelse tilstand i vandområdet.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Bornholms Regionskommune vurderer i lighed med Rønne Havn A/S, at det ikke er muligt at foretage en vurdering af påvirkning fra tag- og overfladevand fra fremtidige bygninger på nuværende grundlag. Byggeri indgår ikke i det konkrete projekt, men alene som byggefelter i Lokalplan nr. 151. Byggefelterne giver mulighed for fremtidigt byggeri med planlægningsmæssig begrundelse i at Rønne Havn skal have fleksible rammer til fremtidig drift. Der er derudover ikke kendskab til, hvad det fremtidige byggeri skal indeholde af aktiviteter og funktioner. Ligeledes er det korrekt, at vurdering af påvirkningen vil håndteres i en ansøgning/tilladelse om udledning, hvor det er muligt at regulere udledningen gennem vilkår, der sikrer at udledningen ikke giver anledning til overskridelse af miljøkvalitetskrav i recipienten eller yderligere forringelse tilstanden i vandområdet. Projektejer vil ikke kunne opnå en tilladelse som overskrider miljøkvalitetskravene.

Høringssvaret har ikke givet anledning til at anmode om yderligere belysning af forhold omkring tag- og overfladevand. Høringssvaret har heller ikke givet anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Den fremtidige drift på havnen er under Bornholm Regionskommunens myndighedsområde. Det er på nuværende tidspunkt ukendt hvilke bygninger der skal opføres, men disse må forventes at kræve separate tilladelser.

4.10.12 Anlægsarbejder og figurer

Et høringssvar peger på, at figurerne i afsnit 2.1 og 4 i den samlede miljøkonsekvensrapport viser ikke tydeligt, hvor hvilke anlægsarbejder kommer til at forekomme.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

De forskellige anlægsaktiviteter er bl.a. angivet på kort i kap. 10 støj samt dennes bilag.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Bornholms Regionskommune har i gennemlæsningen af den samlede miljøkonsekvensrapport bedt om enkelte figurer, som ikke indgik fra start, for overblikkets og forståelsens skyld. Bornholms Regionskommune finder, at aktiviteter og placeringer er tilstrækkeligt forklaret, også i figurer i de relevante kapitler, i den samlede miljøkonsekvensrapport.

Høringssvaret har ikke givet nye oplysninger, der giver anledning til at anmode om supplerende figurer til den sammenfattende redegørelse. Høringssvaret giver heller ikke anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsens har ikke yderligere bemærkninger.

4.11 Tema: Fri passage ved Rønne Redningsstation

Et høringssvar gør opmærksom på behovet for, at der døgnet rundt er fri passage for redningsfartøjer, både under anlægsarbejdet og i den efterfølgende drift. Høringssvaret gør yderligere opmærksom på, at redningsstationen i 2026/2027 vil modtage et redningsfartøj på 27 m. Det er større end det, der er i dag, som måler 16 m.

Bemærkninger fra Rønne Havn A/S

Bygherre er blevet forelagt høringssvaret og er kommet med følgende bemærkninger:

I anlægsfasen vil det ved udlægning af arbejdsområder for entreprenørarbejder i havnebassinet sikres, at der på alle tider af døgnet vil være fri passage til/fra redningsstationen.

I driftsfasen vil der ved langt størstedelen af skibsanløb til kaj 36 være uhindret passage til/fra redningsstationen for redningssejlads også med et nyt redningsfartøj på 27 m's længde. I den særlige situation, at et større skib er ved at lægge til ved Kaj 36 kan adgangen kortvarigt være begrænset, hvilket i dagligdagen skal håndteres via koordinering af anløb med havnevagten, så der gives fortrinsret til redningssejlads.

Adgangsveje på land til redningsstationen påvirkes ikke som følge af havneudvidelsen, hverken før, under og efter havneudvidelsen. Trafikale vurderinger har eftervist, at der ikke vil forekomme kapacitetsproblemer, hverken som følge af anlæg eller drift af udvidelsens etape 3.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsens har ikke yderligere bemærkninger.

4.12 Tema: Marinarkæologi

Et høringssvar finder, at marinarkæologiske forhold er tilfredsstillende beskrevet i den samlede miljøkonsekvensrapport. Samtidig gøres opmærksom på bygherres pligt til at standse arbejdet og anmelde fund af spor efter fortidsminder eller vrage til Slots- og Kulturstyrelsen.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Bygherre er blevet forelagt sin pligt til at anmelde fund af spor efter fortidsminder og standse arbejdet og er opmærksom på denne. Høringssvaret har ikke givet nye oplysninger, der giver anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.

4.13 Tema: Spildevand

Et høringssvar forklarer, at der er sket en ændring i arbejdet omkring spildevand. Det fremgår af den samlede miljøkonsekvensrapport, at alle områder skal separatkloakeres. Det er ikke længere et mål at få separatkloakeret alle områder. Eksisterende fælleskloakerede områder kan håndteres ved etablering af bassiner i stedet. Nye områder skal separatkloakeres eller spildevandskloakeres.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Der er tale om oplysninger af faktisk karakter, som bunder i Spildevandsplan 2023-2027, som blev vedtaget den 21. september 2023. Det ændrede fokus i spildevandsplanen har ikke betydning i forhold til de oplysninger den samlede miljøkonsekvensrapport indeholder omkring udledning af spildevand fra projektområdet.

Som det fremgår af 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3', vil der efter endt miljøvurdering blive udarbejdet en udledningstilladelse. Den samlede miljøkonsekvensrapport vil danne baggrund for udledningstilladelsen.

Høringssvaret har ikke givet nye oplysninger, der giver anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Udledningstilladelsen udstedes af Bornholms Regionskommune. Trafikstyrelsen har ikke bemærkninger til dette.

4.14 Tema: Adgang til Rønne Havn

Et høringssvar undrer sig over afspærringer af kajer på Rønne Havn.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Emnet adgang til Rønne Havn indgår ikke i den samlede miljøkonsekvensrapport. Påvirkninger på rekreative

områder rundt om Rønne Havn er til gengæld beskrevet i den samlede miljøkonsekvensrapport. Rønne Havns udvidelse i Etape 3 medfører ikke begrænsninger i adgang til eksisterende rekreative områder. Der vil blive en støjpåvirkning, men støjberegninger viser, at støjpåvirkningen er mindre væsentlig.

Høringssvaret har ikke givet nye oplysninger, der giver anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen har ikke bemærkninger og vurderer ikke høringssvaret giver anledning til yderligere beskrivelser eller vurderinger.

4.15 Tema: Rønne Havns økonomi og fokus

Et høringssvar udtrykker bekymring for, at udvidelsen af Rønne Havn ikke vil være økonomisk bæredygtig og opfordrer til at havnen sætter fokus på færgedriften fremfor havvindmøller.

Bemærkninger fra Bornholms Regionskommune

Emnet økonomiske forhold indgår ikke i den samlede miljøkonsekvensrapport. Det er bygherres indledende vurdering, hvorvidt der er behov for havneudvidelsen. Bekymring for det økonomiske grundlag har også indgået som et høringssvar under høring af afgrænsningsnotat. Bygherre har fastholdt sin anmodning om lokalplanlægning og ansøgning om tilladelse til projektet. Bornholms Regionskommune har på den baggrund behandlet sagen.

Høringssvaret har ikke givet nye oplysninger, der giver anledning til ændringer i Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj', Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' eller 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3'.

Bemærkninger fra Trafikstyrelsen

Økonomiske forhold er ikke et kriterium som en miljøvurdering skal indeholde. Trafikstyrelsen har ikke bemærkninger til dette.

5 Rimelige alternativer

Den samlede miljøkonsekvensrapport beskriver et referencescenarie samt en række fravalgte alternativer til den valgte placering af Rønne Havns udvidelse i Etape 3.

Referencescenariet er den situation hvor Kommuneplantillæg nr. 19 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' og Lokalplan nr. 151 'Rønne Havn, nye oplagsarealer samt ny kaj' ikke vedtages og 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn - Etape 3' ikke opnås. Da plangrundlag og tilladelser til udvidelsens Etape 1 og Etape 2 er opnået indgår fuld udnyttelse af disse etaper i referencescenariet.

Hvis plangrundlag og tilladelse til Etape 3 ikke opnås og referencescenariet vedbliver, vil de påvirkninger på miljøet, som den samlede miljøkonsekvensrapport beskriver ikke finde sted. Påvirkningerne på miljøet er fundet at svinge fra ubetydelige til moderate. De fleste påvirkninger vil være af negativ karakter. Ingen påvirkninger vurderes at blive væsentlige. Dette fordi der i kommuneplantillæg, lokalplan og det konkrete projekt er indarbejdet forskellige miljöhensyn til at reducere påvirkningerne på miljøet.

Ved udvidelsens Etape 3 vil der dog være en påvirkning på miljøet, som er positiv. Ved etablering af ny kajvæg og opfyld i Fiskeribassinet vil der ske en indkapsling af forurenende stoffer fra de eksisterende kajarealer. Disse forurenende stoffer siver i dag ud i havnebassinet. Denne udsivning vil blive indkapslet af en sandopfyldning, og tilførsel af blandt andet bly og cadmium som følge af udsivning til vandområdet vil dermed

blive reduceret. Når bassinet er fyldt op, vurderes udsivningen at reduceres til nul. Denne positive miljømæssige effekt som følge af gennemførelse af havneudvidelsen vil ikke forekomme i referencesituationen

Blandt de fravalgte alternativer er andre placeringer af oplagsarealet både indenfor havnens dækkende værker, udenfor havnens dækkende værker og i andre havne på Bornholm. Alternativerne er fravalgt, da de ikke kan opnå et sammenhængende og tilgængeligt areal af en brugbar størrelse, de ligger nærmere beboelse end den valgte løsning og da øens øvrige havne ikke planlægningsmæssigt lægger op til udvidelser til offshore-formål.

Overvågning

I henhold til § 12, stk. 4 i miljøvurderingsloven skal myndigheden overvåge de væsentlige miljøpåvirkninger af en plans gennemførelse. Hvis et projekt har væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet, skal myndigheden stille vilkår for bygherrens overvågning heraf efter miljøvurderingslovens § 27, stk. 3 og § 24 i 'VVM for havne'.

Der er i den samlede miljøkonsekvensrapport ikke fundet behov for overvågning i forhold til planernes og projektets påvirkninger på miljøet. Bornholms Regionskommune har ikke opstillet overvågningsprogram i tilladelsen til landsiden af projektet; 'Tilladelse til udvidelse af Rønne Havn – Etape 3'.

Der er indkommet flere høringssvar med to forslag til overvågning. Det drejer sig om faste støjmålinger og faste luftforureningsmålinger. Bornholms Regionskommune har ikke fundet grundlag for at stille vilkår om faste støjmålinger eller faste luftforureningsmålinger, se afsnit 4.3.1 'Støjvilkår i tilladelse til projektet' og afsnit 4.4 'Tema: Luftforurening'. Bornholms Regionskommune fastholder derfor ikke at opstille overvågningsprogram. Trafikstyrelsen har ligeledes ikke fundet grundlag for at sætte vilkår om overvågning.

Der er ikke fundet risiko for skade på målsatte vandområder, Natura 2000-områder og Bilag IV-arter. Miljøstyrelsen gennemfører løbende overvågning af vandmiljøets og naturens tilstand gennem Det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA). Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke er behov for overvågning af påvirkning på vandmiljø og natur udover den, som foretages af Miljøstyrelsen.

En del af de anlæg, som kommuneplantillæg og lokalplan muliggør skal forventeligt, på tidspunktet for realisering, følges op med for eksempel tilladelser, og større projekter med miljøscreeninger eller miljøvurderinger på et mere konkret niveau.

Ved at følge de konkrete projekter, som plangrundlaget muliggør, med relevant sagsbehandling og eventuelle selvstændige miljøvurderinger vurderes det, at der ikke er behov for etablering af overvågning i forhold til plangrundlaget.